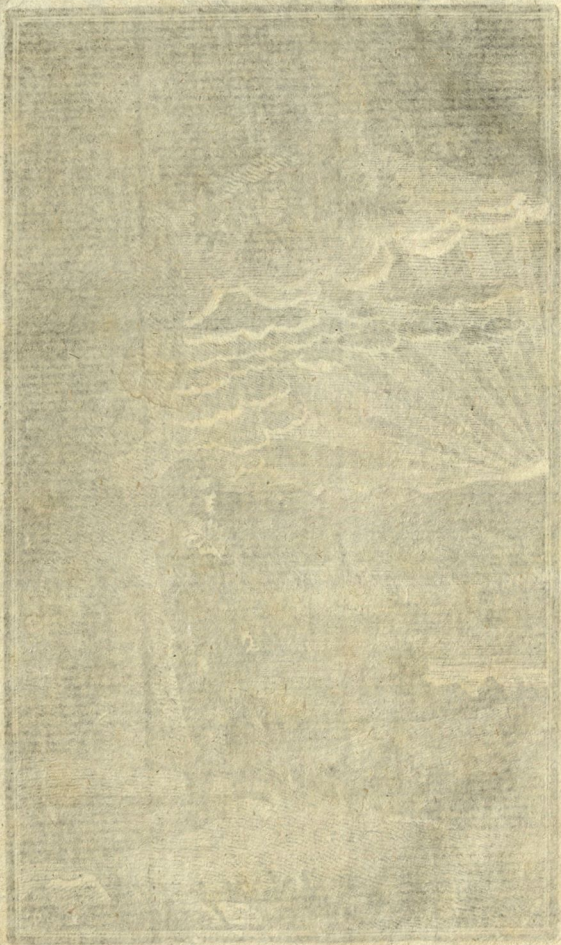

II.
C. 10111.
c/2

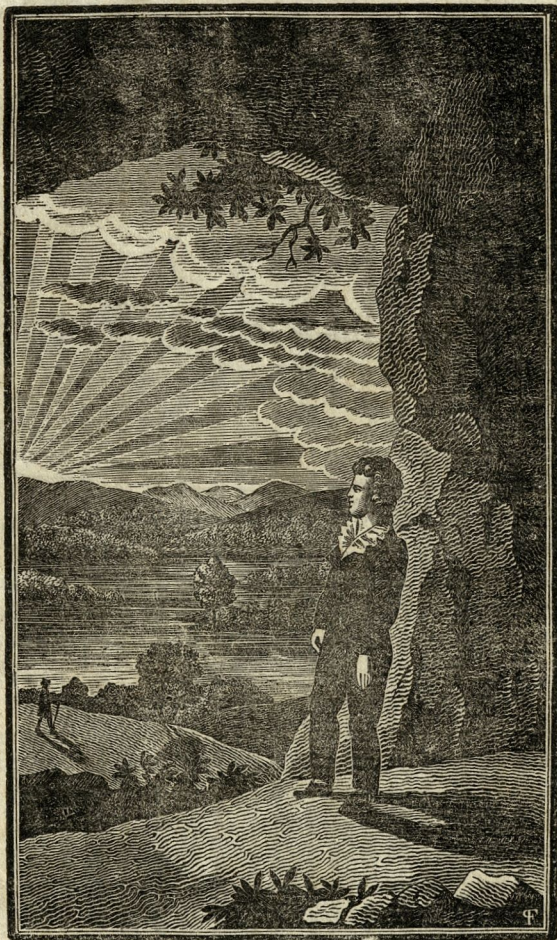
3670

✓
10111 II. C. c. 2. 2.

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to its low contrast and orientation.

Pavle Hraščovski.
Jomneſta, kako lepo! kako prijaſno!
(Beri ſtran 20.)

T R O J E

Ljubesnivih otrók.

Tri vesele pripovedi
s a o t r o k e.

- I. Pavle Hraštovfki.
- II. Sgubleno déte.
- III. Kapéliza.

V' Z e l o v z i 1838.

Natisnil ino na prodaj ima Janes Leon.

T R O J E

Ljubessivih orok.

Tri vstelo pripovedi

3 orok

J. Pavlo Hvalovici

II. Spodnje delo

III. Spodnje delo

1911
1911
1911

V. E. Lovci 1938

National and State Archives

1911-03000 6191

Pavle Hraštovski.

Srežha
Boga prav sposnati.

Povešt is pisem
Krištofa Šmida,

poslovenil
Matija Majr
Silan.

Tavle Hrafovskij

---

2. 1. 18

Boga prav iposnati

---

tozav is plom

Krjstija, 2. 1. 18

poljovskij

W. 1. 18

Silam

O t r o z i !

Boga prav sposnovati je nar vezhi srezha sa vas ; zhudne boshje dela premishlovati vashe nar vezhi veselje ; Boga sa vse dobrote hvaliti, starejshe in reditele pa lepo vbogati, to je vasha nar vezhi dolshnost. Kdor tega ne stori, se mu ne godi dobro na sveti.

Otrozi, ki ne vbogajo radi, dobijo hitro pisano (hudo) mater ; nehvaleshne otroke ptuje vrata po petah tolzhejo ; takim se pa keruva shiba spteta, ki Bogu radi ne slushijo. Oh kako strashno je to !

Molite radi, vbogajte lepo svoje starishe, de bote dolgo shiveti in vam bo dobro na semlji. Ako meni ne verjamete, poglejte kako se je Pavletu Hrastovskimu godilo, ino bodite pridni kakor on.

O. L. W. O. S. I.

By your grace, I have been
in the city of London, and
have seen many things
which are very strange
and wonderful to me.

And I have seen
many things which
are very strange
and wonderful to me.

And I have seen
many things which
are very strange
and wonderful to me.

I.

Otroke varovati je angeljsko opravilo.

Pred nekaj sto letami sta shivela knes Ladislav ino knesinja Katarina v' Hraftovizi na svojim starim pa prav lepim gradi bliso velike dobrane. Le famo eniga sinka sta imela, ki mu je bilo Pavle ime, neshniga (zhedniga) ino saliga pobizha, kteriga sta preferzhno ljubila. Pa she prej, ko je otrok govoriti sazhel, so morli blagi knes se v' boj podati. Bogabojezha gospá so ostali doma, ino kér gospóda ni bilo, niso imeli drujiga veselja, kakor svojiga maliga Pavleta. Otroka lepo isrediti so si terdno predvseli ino shelni na tisto veselo vuro mislili, de bi, saliga pobizha na rokah, svojimu dragimu moshu naproti hiteli.

Neki vezher sedijo gospá v' jifpi ino dershijo otroka na krili. Jerza pestinza (pefterna) stoji sraven, jigra s' otrokam ino mu podaja zveztezhe roshize. Pobizh grabi smeje s' malimi ro-

kizami po roshizah, tudi mati se dobre volje músijo ino se veselijo nad veseljam svojiga otroka. V' tem perhiti v' jísfo flushavnik, ki je s' knesam v' vojísko íhel, ino pove, de so knes slo ranjeni, ino de pred smertjo, ktera je morebiti bliso, íhe shelijo svojo sheno videti. Gospá zelo obledijo od straha ino tako trepetajo, de íkorej ne morejo vezh otroka na rokah dershati. Kader poslanez vidi, kako so se gospa grosno vstrafhili, jih tolashi ino pravi, de gospod knes dro íhe lahko osdravijo; pa alj jih hozhejo íhe shivih najti, je potreba de se urno nozh ino den pelajo. Per tej prizhi se gospa na pot odpravijo. Vsemejo otroka na roke ino bridko jokajo. „Oh ti ljuba moja ptizhiza!“ sdihujejo, „ti íhe ne vesh, sakaj tvoja mati grenke solse preлива! Ti vbogo déte, ozheta íi sgubilo, íhe poprej, ko íi jih posnalo. Oh kako teshko te doma pufim, kako rada bi te v' tabor *) s' íeboj vsela, pa ni mogózh, kér je pot tak daljn ino teshaven!“

„Ljuba moja Jerza“ rezhejo gospá, ter se k' dezhelzi obernejo, „tebi srozhim, kar je meni nar ljubshiga na íveti. Skerbno varvaj otroka, ne pufi ga samiga, íhe tedaj nikar kader spi. Ofkerbluj ga, kakor bi jes sraven ílala. Sprehajaj se sh'njim ob vsakim íafnim dni, posebno v' jutrih po verti taj in íem. Sapój mu kako pesemzo, govori sh'njim, pokashi mu

---

*) Tabor se sove vojískini grad, v' katerim se sov-rashniku branijo.

vezhbart roshiz ino drugih lepih rezhi. Ne daj mu nizh v' pest, kar bi mu bilo lahko nevarno, de bi se dregnil alj kaj shkodliviga posherl. Ne podstopi se, de bi ga gerdo 'mela, ne jesi se sh'njim; saj vesh, de je le otrok, de si pomagati sam ne more. Otroke varovati je angeljsko opravilo! — Kljuzhariza, kateri sim zelo pohishtvo sarozhila, mi she bo povedala, alj si dro storila, kakor ti vkashem alj kar. Obljubi mi, de ne bofh mojih besed posabila, de saj sa otroka ne bom prevezh skerbela. Ne bo je vure, de bi nasaj ne mistlila, ino frezhno k' domu spet priti shelela. Alj mi tedaj otroka sdraviga ino veseliga podash, bom te tudi lepo poplazzhala. Tudi bom ti nekaj prav lepiga s' seboj prinela, de te bo veselilo.“

Jerza vse obljubi. Gospá poljubijo otroka, ga poshegnajo, lolsnate ozhi proti nebesam povsdignejo ino dolgo na tihoma svesto molijo; po tem podajo otroka Jerzi v' roke, se vsedejo v' kozhijo ino she tisti vezher s'mrakam, ko se je ravno huda burja priblishovala, kozhija is pred grada sderzhi. Drushina ino kmetje se sa njimi jokajo.

II.

Is majhne nepokorshine velika
nefrezha.

Jerza je bila vborna firotiza na kmetih doma. Pridna bogabojezha dezhelza je bila, veseliga serza ino sdrave smage (vonvidenja) ko mleko in kri. Sato so jo gospa malimu Pavletu sa pestinzo vseli. Brumna dekelza je vse svešto' dopolnovala, kar so ji gospa vkasali, ino ni je minilo vure, de bi se ne bila spomnila njihovih besed, sakaj knesinjo je kakor svojo nar vezhi dobrotnizo ljubila, ino tudi s' ljubesnivim otrozhizham veliko veselje imela, she zelo sdaj je mislila, de bo nekdej njeni gospod.

Ob nekim dni fedi Jerza sraven sibelze per otroku ino nogovize plete (shtunfe shtrika). Otrok pa sladko spi. Sibelo je okolj saglavja s' vertnizami nateknila ino olepshala, de bi dete, kakor se sbudi, hitro kaj lepiga sagledalo. Bel gosposki pajzholan, je otroku zhres oblizhje raspét (rasgernjen), de bi ga kaka muhiza ne sbudila — ino lepshi ino salshi kakor zvetezhe vertnize, so rudezhe liza spijozhiga otroka is pod ténkiga pajzholana miglale.

V' tem pridejo nesnani gôdzi, se pred grahinskimi vratami vstavijo ino sagodejo. Dru-shina zeliga grada perhití gledat! — godze v'

spodno jispo poklizhejo, de bi, ker ravno gospe ni doma, sarajali ino dobre volje bili. Jerzo sizer ni vdershalo alj so le gosli sazhiwkale, dnes pa vender per sibelzi spijozhiga otroka oftane, ker se spomni, de so ji gospa otroka sapustiti terdno prepovedali. Sdaj perleti Jurko, ki se je na vertnarfko vuzhil, nagloma k' Jerzi v' jispo. „Pojdi Jerza,“ pravi, „pojdi she ti dol taj. Tako je veselo, ko v' nebelih. Ni sa verjeti, kako je lepo. Takih godzov she vse mojo shive dni nisim slifhal. Jeden ima zitre ino tako grosno brenka, le zhuda, de se ne rasfiplejo. Neki pobizh gode tudi prav resno, ino neki velik bunjast (napihnen) zhlovek tako mozhno trobenta, de she dolgo potle v' vufhetih berni; she gosle se skori ne slifhijo! Pojdi berfh dol taj, pojdi!“ Jerza odgovori, de otroka she dobe ne sme samiga sapustiti. „Ne bodi tako otrozhja,“ rezhe sanikern sapeljivez. „Ja dro ne bofh sama ti taka svetniza. Saj otrok spi, ino spati mu vender pomagati ne morefh. Pojdi, pojdi! ne brani se tako mozhno. Berfh pridefh spet nasaj. Le eden raj, koj enobart se safukajva.“ Jerza se da pregovoriti ino gre s' tefnim serzam shnjim rajat. Pa nizh ni imela praviga veselja. Je she otla vsmukniti, pa drugi so jo spet vdershali, sadnizh jim vtezhe ino hiti k' sibelzi maliga njej isrozheniga otrozhizha.

Pa koljka grosa jo obleti! Sibelza je prasna! Otroka v' nobenim kraji videti ni. Se si-

zer dro spet potolashi ino misli, de kdo domaznih ljudi se le norzhuje sh'njo, ino je otroka v' kako drugo postel poloshil, de bi jo ostrashil. Pa she to ji dela tesno, kader misli de bi gospa to lahko svedili. Od jispe do jispe hiti vse preoberne, pa ni duha ne sluha od otroka. Taka sila jo ima, de ji ni prestati. Letí v' spodno jispo ino savpije med rajavze: „Maliga gospodizha ni v' sibeli; kdo is med vas je mene tako ostrashil, ino otroka vsel?“ Pa nihzhe ne vé nizh od pobizha; ni prishlo zhloveka od raja is jispe. Per tej prizhi henja raj. Godzi omolknejo ino odidejo; she toljkaj ne pozhakajo, de bi se jim kaj v' gosli dalo. Vsi kar je jih v' jispi ostrashe ni v' sgorno jispo hitijo, vse prejishejo ino prevershejo. Sdaj sagledajo, de rasun otroka she vezh drugih rezhi menka. Vsaki je lahko mislil, de je otrok vkraden.

Kratko popréj je bilo v' gradi samo veselje, sdaj se pa drujiga ne slisli, kakor jok ino sdihovanje. Tako milo in shalofno je, kakor bi merlizha v' hishi imeli. „Oh, de se Bogu vsmili!“ joka kljuzhariza ino veka na glas, „oh vboga gospa — kaka sila bode she le njim, kader bojo nefrezho svedili! Oh ta jih bo pokopala!“ Jerza pa skori obvupa; v' pervim strahi bi vshla, ino morebiti zelo v' vodo skozhila, alj jo drugi ne beso vdershali. *) „Oh ti moj Bog,“ je vezhbart s' pobitim serzam sajokala, „kdo bi bil verjel, de

---

*) Tako se po Silanško rezhe.

taka mala nepokorshina, tako strahno nesrezho sa seboj privlezhe!“

III.

Nar vezhi materna shalost.

Ravno ko vsi grafhinzhani ostrasheni ino smeshani jokaje v' otroshkej jispizi stojijo, ko Jerza ravno vsa shalostna s' oteklimi ozhmi ino rastreshenmi lasmi per prasnej sibelzi zhepi ino okolj nje po tleh vertnize, ki so kratko poprój sibelozirale, vse rastreshene ino poteptane lesihijo, v' tem se nagloma jispne dari odpró ino — gospa stopijo v' jispo.

Gospod knes niso bili tako slo ranjeni, kakor se je spervenja vidilo. Kakor hitro se je sh'njimi na bolji nagnilo, se gospa proti domu vernejo; sakaj njih ino tudi knesa je otrok (kerbel, ino radi bi gospa bli poprój ko mogozhe spet k' svojimu otroku prishli. Koj is kozhije so skozbili ino hiteli v' jispo, de bi svojiga maliga ljubzheka objeli.

Gospo sagledati vsi v' jispi od straha okamnijo. Jerza na glas sajoka: „Jesuf in diviza Marija pomaj meni ino njim!“ — Trepetaje vglédajo gospa blede oblizhja — ovekane ino sabrekle (otezhene)ozhi — Jerzo vso shalostno — sibelzo prasno. Isprashujejo mnogoterih rezhi, pa nihzher se ne podstopi odgovoriti. Strah

ino grosa blago gospo obleta, ker so v' strahu, alj otrok dro' she shivi. Kader sadnizh nesrezho na pol svedô, na pol si jo pa mislijo — jim je ravno tako, kakor bi se semlja ino nebo nad njih sifula; slabo jim pride de omedlijo, ino na tle bi bli padli, zhe ne beso (zhe bi ne bili) drugi jim perfskozhili, jih vdershat.

„Oh moj Bog, moj Bog!“ jokaje sdihujejo kader spet sami k' sebi pridejo, „kako grenko terplenje si mi poslal! O moj otrok, moj otrok, moj ljubi otrok! Oh moj mosh, moj dragi mosh! Vezhi bolezhino ti bo storila ta nesrezha, kakor mezhi sovrashnikovi! — Oh ti ljubi moj mali Pavle, kje si le sdaj? Komu si prifhel v' pest! Joj meni! alj bi ti od rasbojnikov odpelan, med nje-mi bres nauka, bres lepiga sadershanja israfel — she misliti tega je me strah! Vezhi nesrezha bi bla, kakor de bi bil vmerl. Oh rajshi bi vender jokala na tvojim malim pokopi. Bil bi tedaj sali angelz pred sedesham boshjim ino jes bi se tolashila s' tem, de te spet nekdej bom vidila tam v' vezhnosti! Pa she tega sadniga trofhta sdaj nimam. Oh kaj bo is tebe med takimi ljudmi?“

„Oh moj Bog!“ zhres en zhas spet sajokajo, na tle pokleknejo ino roke povsdigvaje ozhi proti nebi obernejo, ter se jim solse polizhefah (lizah) vdirajo: „Oh milostlivi Bog! ti pribeshalifhe v'lih revnih! Jes otroka sdaj ne morem na svojim narozhji pestovati, pa tvoja mogozhna roka ga lahko v'figa hudiga obvarje.“

Jes ne vém v' kterim divjim gojsdi, v' kterim rasbojnskím berlogi de se snajde, pa tvojo vse-gavidejzbe oko ga vidi, naj je she kjerkolj hozhe. Jes ga ne morem vezh lepo imeti; pa ti, ino le samo ti ga lahko ofkerbíšh. Saj she mladih vran se všmilíšh, ki po jedi zhver-kajo — oh všmili se she tega otrozhizha, ki gotovo jóka, veka ino po materi hrepeni. — Mene pa ino mojiga mosha s' tvojo milostjo pod-piraj, de le to teshavo preshiviva! De so lih lizer samo lehkoshivi ino hudobni ljudi krivi, de smo otroka sgubili — vender si ti pripuřtil, de se je taka sgodila. Ti si tako obernil; tebi otroka, de lih s' shalořtním, vender s' savupli-vim serzam v' dar prinesem. Gotovo vém, de tudi le to shalořt mi bořh nekdej v' veselje špremenil.“ Tako se shalořtna gořpa sami to-lashijo.

Jerza je pa bres vse tolashbe. Pred go-řpo je pokleknila ino jih sa odpušhanje prošila rekořh: „Oh de di bilo mogořh, rada bi vse preterpela, de bi le otroka špet najřhli. Što-rite s' menoř karkolj hozhete; tudi vmerjem ra-da.“ Gořpa ji odpušřijo. „Ker te tako mořh-no gréva, ti odpušřím,“ so djali, „nizh se ti ne bo hudiga štorilo. Pa sdaj sama vidíšh, de šim dobro miřlila, ino tebi le, kar je bilo prav, vkásala; sdaj is samo švoje škufšnje velh, kako nesřezho napravi nepokorn ino lehkoshiv alj bresřkerben zhlovek, ki sa vese-lovanjam fili. Sa nař je vřo veselje na tem

sveti minulo, kakor vertnize, ki tule vedle ino raspipane po tleh leshó.“

Kader je gospej prvi strah minil, ino so svedili, de je otrok she le pred okolj dveh urah sibnil (sginil) so hitro veliko ljudi ga jiskat raspoflali. Pa poslanz sa poslanzam pride damò; vsakimu tezhe Jerza naproti, ino vsakobart se spet vnovizh rasjoka, kader flifhi de otroka niso najshli. Sadnizh pride tudi pofledni. Od otroka ni bilo ne duha ne fluha, ino Jerza od vekanja skori oflepi. Szhasama se je tizer dro nekoljko potolashila, pa bila je ves zhas slo blea ino je pohajala po gradi kakor senza. Vsakimu se je vsmilila. Nekiga dnu je sibnila ino noben zhlovek ni vedel kam.

IV.

Tolovajski berlôg.

Stara ziganka je otroka vnela, ostudna baba, ki je imela lafe zherne ko vogel, oblizhje pa samôdrelo, romenkast-ruso. Vrasila ino prerokvala je ljudem, jih goljfala ino okradvala. Drushini vrasit je she poprêj nekiga dni v' grad prishla, ino je vse na tenko ogle-dala. Pogovorila se je s' starejšhim godzam, ino te zhas, dokler so vsi grahtinzhani v' spodnej jispi godze poslufhali, je ziganka skos sadne durzi, ki jih je vertnarški fant sapreti posabil, v' vert perlesla, ino po voskih skrivnih stopnjah

alj shtengah, ki je malokdaj kdo po nih hodil, je zelo v' otrofko jispizo prishla, je otroka ino she drugih rezhi, kar je jih lahko naglo- ma pograbila, vkradla, ino spet skos vert, ka- kor veter v' blishno dobrovo vtekla.

Tam je s' otrokam do mraka v' germovji sakrita zhepela. Ob terdi nozhi se je dalej po- brala ino otroka s' seboj nefla. Le po samotnih ino nesnanih stesah je hodila. S' shivesham se je dobro preskerbela. Po dne se je sakrivala med koshato germovje, alj pa v' belo shito, ino tako je prishla delezh delezh med planine. Tam je bil globoko pod semljo grosen berlög, is kateriga so nekdej rudo iskopavali, sdaj je bil pa she sapushen, ino jame so bile na pol she safute. Jama v' berlog je bila med skalov- jam sakrita, ino s' koshatim germovjam tako sarashena, de se ni bilo potreba bati, de bi kdo pot v' berlög najshel. Dolgo zhafa je zi- ganka skos pezhovje, germovje ino robidje lasila, sadnizh pride k' shelesnim vratam, jih odpre s' kljuzham, ki ga per sebi ima, ino ho- di po jami le globokejsi ino globokejsi v' semljo, dobre mere zelo uro, ino pride sadnizh v' berlög.

V' tem berlögi so rasbojniki stanovali. Tu- kej so se skrivali, de bi jih gosposhina ne vje- li; tukej so tudi hranovali v' velikih teshkih fkrinjah vkradeno blago — veliko prelepih ob- lazih ino predrage posode, slata, srebra, shlah-

nih kamenov ino biferov. Rasbojniki, strahni moshaki ino divji bradazi, so ravno v' berlogi okrog na tleh sedeli, pijanzhovali, tabak kadili ino kvartali, ko je ziganka s' otrokam prifhla. Silno so se rasveselili, ker so svedili de je le to déte Pavle, mladi knes Hraštovski, ino možno so ziganko hvalili, de ga je vnesla. She davno so sheleli otroka imenitnih gosposkih starihov v' pest dobiti. „Pridna si bila stara, pridna!“ jo pohvali vishi rasbojnikov, „sdaj smo lahko bres skerbi. Alj koga nashih vjemejo, naj le proti, de bomo mi drugi, kakor smo si obljubili, otroka strahno pomandrili, kakor hitro svémo, de se je nashimu tovarshu kaj hudiga storilo. Ino obljubim, nizh mu ne bojo storili, ino ga bojo morebiti zelo spet ispuftili.“ Tolovajski poglavár je po tem vkasal ziganki, ki je tolovajam kuhala, ino jih gospodinila, de naj sa otroka lepo skerbi, de ne sboli, alj zelo ne vmerje.

V' le tem grosnim berlogi pride sali pobizh k' pameti ino sazgne govoriti. Kar se je sh'njim v' prvih letah njegoviga shivlenja godilo, je vse zhisto posabil, nizh ni vedel vezh od sonza od lune, ino zeliga lepiga sveta. Beliga dne nikolj ni persjalo v' toti strahni kraj. Le ena lampiza je visila na fredi zherniga in sajnastiga berloga, ino je zheshala (berléla) nozh in den, de so se zherne skalnate stene nekoljko vidile. Shivesha jim pa nikolj ni menkalo. Rasbojniki so prinesli kruha, mesa, sozhivja

posebno takih jedi, ki se lahko hranijo, ino tudi vina dovolj. V' berlogi v' koti je stal velik sod, ki so ga vezhbart s' prizhno vodoj napolnili, ki jim je bil tukej pod semljo mesto stundenza. Kér so pa delezh morli po vodo hoditi, je ziganka s'kerbno vode varovala ino malimu terdno sakretovala (vkasovala), de naj pipo vfakobart dobro safuzhe. Sa postel so imeli nekaj na tleh nastlaniga bizja, zhres katero so predrage pletenize pogernili.

Ziganka je sa pobizha lepo s'kerbela. Jesti je mu dajala obilno; pa v' dobrim ga nikolj ni poduzhila. Fantizh se ni vuzhil ne brati, ne pisati, tudi med temi rasvujsdanimi ljudmi nikolj ni slifhal besedize od Boga. Le samo eden tolovajev, she mlad, sin pridnih ino poshtenih starshov, kteriga je kvartanje ino druga jigra v' to nefrezhno shivljenje sapeljala, je rad s' malim se pezhhal, ino mu vfakobart, kader je k' domu prifhel, kaj s' feboj prinesel, de bi sa kratek zhas imel. Dal je mu tudi vsih fort lesenih, lepo obdelanih ino oprishanih alj pisanih jigrázh, tudi podobo, na kateri je bla namalana pastirka hihiza, velika truma ovez ino pastir s' pastirskim pesam; potlej podobo lepiga verta s' vsih shlaht deblami! na kterih se je romeno ino zhernelo (rudezho) sadje vidilo; tudi majhino ogledalo, ino vezh drujih otrozhjih rezhi. Neki den mu je kupil majhino pischalzo, ino ga je navuzhil kratko pesem sapiskati; drugokrat mu spet prinesel syesik alj pufhelz storjenih

rosh, ino mu pokashe, kako si tudi lahko sam is popirja roshiz isreslá, jih sveshe ino potlej pobarva. Mnogotero uro je mali sedel ino si s' tem kratek zhas delal. Med vssemi jigraszhami je pa pobizhu nar ljubshi bila tafhkiza s' podobo njegove matere, gospe Hraštovške. Ziganka je jo s' otrokam vred v' Hraštovzu vmedla. Neisrezheno lepa je bila, s' slatam obdelana ino okrog s' predragimi kamenzi obloshena. Ziganka je mu tafhkizo alj tabelzo dro dala, kader je bila posebno dobre volje, pa se je le malokdaj sgodilo, ino she tedaj je mu jo le sa kaj maliga pufila.

Mladi tolovaj je podobo vezhbart ogledoval, se sraven na svojo mater spomnil, ino solse so ga polile; sakaj vsakobart je mu blo milo per ferzi. „Vbogi otrok,“ je mislil sam per sebi, „grosovitno je vender bilo, de fo te tvojej ljubesnivi materi vkradli. Koljko bolji bi imel per njej, kakor v' tem grosnim prebivaljsi! — Ino kako tvoja mati po tebi shaluje! Oh de bi te samogel njej nasaj perpejljati — kako is ferza bi rad storil! Pa jes sim sam le kakor vjetnik. Stokrat bi bil she vtekel, de bi tovarshi mi vezh savupali, ino nikar tako skerbnno na me ne pasili.“

On se je s' pobizham od mnogoterih rezhi pogovarjal, je mu pravil, sdaj od tega, sdaj od kaj drujiga, kar je otroka rasveselilo ino ga podvuzhilo; pa od Boga ino od vezhnosti

ni nikolj smel govoriti; kaj takiga se ni smel podstopiti savolj drugih rasbojnikov, sakaj oni so se vsiga bali, kar bi njih spijozho vest lahko is greslniga spanja sbudilo.

V.

Pavle skufi vtezhi.

Kader je pobizh she nekoljko starejsli ino pametnejshi, ga možno mika svédeti, kamo kaj moshi toljkobart grejo. She vezhkrat jih je profil, de bi ga s' seboj vseli; pa vsakobart so mu hude volje odgovorili, de sdaj ne sme sh'njimi, rajshi drugokrat. Nekiga dné so se spet kraft vsdignili. Stara ziganka, she bolj slaba v' nogah, je vselej doma ostala, ino je bila sa shiviga fantizha prav slaba drushtva. Bila je vselej slo nevoljna, ino kér so jo ozhi bolele, je sedela sa selenim senzhilam, de ji ni blo prevezh ofvezheno, je ravnala (kerpala alj blekala) stare oblazhila, alj pa je ihtela dnarje, ino ni perzbeknila alj zhmerknila besedize. Potlej se je pa spet vlegla ino po zele ure der-njohala alj smerzhila.

Nekiga dné, kader je spet terdno saspala, se stori fantizh serzhen, pershgè svezho ino gre po temni jami, po kateri so rasbojniki vsakobart odshli, le dalj ino dalj napréj, ino pride sadnizh k' shelesnim vratam. Pa ni jih sa-

mogel odpreti, možno so bile saklenjene s' velikim pleham. Shaloften se spet vèrne nasaj. Od te prostrorne jame je she vezh drugia bolj voskih jam peljalo dro zele ure pod semljo naprèj. Nasaj grede, se poda fantizh v' pervo jamo, ki jo sagleda. Kader she dolgo zhafa hodi ino mu she svezha smenkuje ino vgasnuje, se mu sdi, kakor bi od delezh nekako luzh vidil. Radoveden kaj de je, gre proti svetlobi. Rudezhkasta svetloba le vezhi ino vezhi prihaja, tako de je gorezhimu kolešu podobna. Serzhno gre naprèj, ino kmalo stoji pred raspozhenoj skaloj, skos ktero je ravno mlado jutro svitalo, ino kjér se je lahko is jame pod milo nebo prishlo — le samo poskozhil je fantizh, ino she je bil is gerde temne jame.

Ni dopovedati veselja, ktero je obzhutil, kader je pervokrat is temniga podsemljenkiga kraja na selen travnik stopil, ino lepo pruno alj playo nebo vidil. Lepo poletno jutro je bio, jasno ko syon. Sonze ravno is sagore vstaja, ino s' svojo prijasno svetlobo planine ino gojsde obfije, roshize difhezhe po planjavah zveto, ptizhize vesele na vejizah ino v' germizhah pojò, in spodej v' dolini se vidi svetla jesera, ogledalu zelo podobna. Pobizh od veselja okamni; sdi se mu, kakor bi se bil is dolgiga terdiga spanja sbudil, ino je ves omamjen. Ni se mogel nagledati — dolgo zhafa ni pregovoril besedize. Sadnizh se sazhudi: „Kam sim le prishel? Kaka shirjava je tu, kaka visokost!

Jomnesta, kako lepo — kako prijasno je vse!“ Ino se spet sagleda sdaj v' visok dob alj hraft, sdaj v' skalovje s' selenimi jedlami (jelkami) koshato obrateno, sdaj ogleduje spet svetlo jesero, sdaj zvetezh germzhizh divjih vertniz.

Sdaj perplava sonze zhres goro ino obfije oblake na nebi de se svetijo, kakor samo slato. Terdno jih gleda fantizh ino méni, de ogenj is sa gore hlapa ino sa pravo misli, de se oblaki, ki jih pervokrat vidi, vnemajo. Ne odmekne ozhi — dokler ne perplava romeno okroglo sonze zhres hribe. „Kaj pa je to? Zhudna luzh je ta!“ pravi fantizh ino stoji in gleda — dokler ga velika svetloba ne perfili ozhi v' stran obrniti.

Po tem nekoljko tam okolj pohaja; se skorej ne vupa prestopiti, kér se boji lepih roshiz, ki jih je bilo vse nasjano, poteptati. Naglo sagleda majhino jagne pod zvetezhim germizham leshati. „Jomnasa, jomnasa, ovzhiza, ovzhiza!“ savpije od samiga veselja. Hitro gre taj, ino jo pogladi. Jagne se sgene, vstane ino sableja. Mali ves plah odstopi. „Kaj je pa to?“ se sazhudi. „Refniza, de shivi! tudi hodi — sne glaf ima! Moje so vse mutaste, (he ena ni shiva ino se ne smesi. Joj ta je zhudna? Kdo je le stvarzo oshivel?“ Rad bi se bil s' shivizho pogovarjal; mnogoterih rezhi jo vprasha — ino je sadnizh prav nevoljn, kér mu v'lakobart le sableja, de jagneta ne saftopi.

Sdaj pride ovzharezh, sal mladénzh; njegovi lasi so bili romenkasti, lizhesa pa ko mleko in kri. Jagneta je pogreshil ino ga jifkal. Dolgo zhasa je otroka poslušhal ino ni vedel, kaj bi od njega mislil. Pobizh se s' pervenja mladenzha vstrafhi. Kér ga pa ovzharezh lepo nagovori, otrók serzhneji prihaja. „Joj kako si lep!“ rezhe ovzharezhu. „Ino povéj mi vender“, govori delj ino s' obema rokama na nebo ino semljo kashe, „alj je le te prostorn berlòg tvoj? Alj bi ne smel tu per tebi ino tvojej ovzhizi ostati?“ Ovzharezh otroka ni sastopil, menil je, de je otrok hudovumen, de se mu na pameti mésha. Vprafha ga, kako je tukej sem prifhel. Ker pa mali pové, de je is semlje perkopazal, ino sazhe praviti od stare ino od bradazov — se ovzharezh sboji, ino grosa ga obleti. Ker se mu otrok vsmili, ga vseme na eno roko, s' drugo prime jagne ino hiti od tistod, kakor bi mu bili rasbojniki she sa petami.

VI.

Pufhavnikova hifhiza.

Med gorami so shiveli star, prav zhaftitliv pufhavnik, she zhres ósemred let stari so bili, ino savolj njihove sastopnosti ino bogabojezhnosti so jim vsi daljzh okolj le ozhe Gregor rekali. K' temu moshu je ovzharezh mislil

otroka sapuſheniga ſpraviti. Poſhavnik niſo deljzh od tiſtoſ prebivali, njihova hiſhiza je ſtala pod goroj sraven jeſero, kjer je bilo tako prijaſno, kakor v' raji. Njihova bajtiza je bila med koſhatim ſadunoſnim drevjam v' ſredi verta, v' katerim ſo prelepe roſhe zvetele ino ſhlahтно ſeliſhe raſlo; ſtreha je pa bila is ſmerkovih ſhkorj ſtorjena ino s' meham obraſhena. Na enej ſtrani hiſhize je bil vinograd, na vunej ſtrani pa njiviza s' belim ſhitam, ino kjér je ſhe ſizer med ſkalovjam proſtora bilo, je ſtalo kako ſadunoſno deblo, alj kak germizh s' ſhlahnimi jagodi. Na ſkali, ktera je možno na jeſero viſila, je ſtala majhina zerkviza s' voskim turenzham, kamor ſo po is ſkale iſſekanih ſtopnjah alj ſhtengah hodili.

Zhaſtitliv ſtarzhek ravno v' verti na leſeni klopi pod jabelko ſedijo, kjer ſe je lepo na jeſero vidilo, kader ovzharezh pobizha k' njim perpelja. Velike bukve, is katerih ſo ſveſto molili, ſo leſhale pred njemi na misizi. Laſi, kar ſo jih ſhe imeli na pleſhivi glavi, s' dolgo brado vred, ſo bli béli ko ſneg, njihove liza pa ruzezhe, kakor bi bili nar bolj mladenzh.

Veſ perljuden vſtanejo, njeju poſdravijo ino ſveſto poſluſhajo ovzharezha, kar ſe je ſgodilo, ino vpraſhajo pobizha, kako mu je ime ino ga prijaſno na roke vſemejo. Njim ſe je hitro ſdalo, de ſo otroka raſbojniki imenitnim goſpoſkim ſtarisham vkradli. „Naj oſtane mali

per meni," so rekli ovzharezhu, „ino sdaj sbe nikomur besedize ne povéj. Vupam njegovih starejshov sbe isbarati; ino tukej ga rasbojniki nar menji dobijo. Bojijo se moje hifhize, ko shiviga ognja. Slata ino srebro per meni ni dobiti, sa dobre svéte alj rate ino opominovanje, ki so sizer sbe vezh vredni kakor slato ino srebro, jim pa mar ni.“ K' Pavletu so pa rekli: „Bog te sprimi mali! Od sdaj bom jes sa te kakor ozhe skerbel, dokler tvoje starishe ne isbaram in te k' tvojemu ozhetu ino materi popelam. Le sa ozbeta me imenúj!“

Starzhek so njima prinесли mleka; ino kader, se je ovzharezh spet poshivil, v seme svojo pastirsko palzo ino sbe vérne spet nasaj k' svojej zhredi. Mali ves shalosten sazhané vékati ino ga sa roko nasaj der-shi. Ker je mu pa ovzharezh obljubil, de bo v' kratkim spet prifhel ino je mu sbe jagnje dal, je mali vtihnil, ino se je dara neisrezheno veselil, ker je mislil, de bi jagneta ne bilo doplazhati.

VII.

Sonze in roshize.

Kader je ovzharezh odshel, posadijo pri-ljuden starzhek pobizha sraven sebe na klop, de bi se nekoljko pogovarjala. „Ljubi moj

Pavle, "so djali, „alj zelo nizh ne vesh, od svojiga ozheta ino svoje matere?"

„Oh dro, dro,“ odgovori Pavle „mam lepo mamu - tu le v' shoku (v' shepi alj harshati). Vidite, le poglejte!“ Vseme tafhkizo alj tabelzo is shoka, ki je jo v' berlôgi k' sebi vteknil ino jim jo pokashe. Bila je v' lepih noshnizah. Mali she materno podobo ni nikolj na belim dné pogledal. Slo se savseme, ker je tako prelepa ino se tako slo sveti, dijamanti, shlahtni kamenzi so tako bleshéli, de jih od same svetlobe she pogledati ni mogel.

„Joj kako je per val svetlo!“ je djaj, „povejte mi vender,“ pravi ino kashe na sonze, „kdo je tam gori pershgal lepo slato svetilnizo alj lampizo, ktera vse tako mozhno osvetli? She pogledati jo ni lahko od same svetlobe. Nasha v' berlôgi je bila le vborna ino temna proti totej. — Ino kako je to, de se ves zhas povishuje? Kader sim jo pervokrat vidil, je perlesla sa drevjam gor sem, ino nekaj maliga po tem je she tako visoko visila, de bi jo ne bil dosegal, zhe bi ravno na naj vishi drevo bil slesel. Kako je le to, de tako sama od sebe plava? Shnure se tudi ne vidi nizh. Kdo jo le premekuje? Ino kdo le gortaj lasi olja prilijat?“

Ozhe Gregor mu rasloshijo, de se velikej prijasnej luzhi sonze pravi, ino de dro she tavshentkrat delj ko Pavle shivi, nepreneha-

ma tako teka in gorí, pa vender she kapelze olja ne potrebuje.

„Kako bi to bilo mogozhe pa ne vém!“ je djál Pavle. „Kako prenebeshko lepe roshize imate!“ (pet sazhne, vstane ino smukne k' gre-dizam, ki so bile vse kofhate salih zvetliz alj roshiz. Oh, kako so prelepe, rudezhe, rome-ne ino prune. Ino koljko je perehez, eno kakor drugo, pretenko ino zhudno drobno isresane so! Ino is zhiga so le kaj? Popir ni, tudi shida ni piti podati (ní primeriti) tako tenka. „Sli-hite! alj ste vi vse tote roshe naredili? Oh gotovo so vam veliko sadele! V' nektirih so slo tenke ino mikene nitize. Ojstreh majhneh shkar-jiz ino tudi dobreh ozhi je k' temu potreba. Tudi jes sim she roshe narejal, pa takih lepih nifim mogel narediti.

Gregor so djali, de ni gã zhloveka, ki bi takih rosh naredil, ino de so vse same od sebe is semlje prilese. Pa Pavle tega ni hotel verjeti. „To ni mogozh,“ je djál, „veliko rajfhi she verjemem, de ste je vi storili.“ Starzhek pokashejo pobizbu fletno glavizo gosposkiga ma-ka, mu mizene, okrogle sérnza na rokizo is-trosfijo ino mu povejo, de v' vsakim sernzi silno veliko takih kofhatih, visoko rudezhnih rosh ti-zhi, ino de se sernza samo v' semljo poloshijo, de roshe s' zhasama is semlje prilesejo, — ino de so vse druge zvetlize is takih drobnih ser-niz israsle. Pobizh pogleda starzheka, alj bi

dro ref temu tako bilo, rekozh: „Is takiga mi-
zeniga sernza, pravite, de taka kosbata rudezha
rosha priraste! Tedaj bi dro vsako sernze veliko
vumnejshi bilo nareto, kakor nar bolj ura.“
„Taka je sa ref!“ „odgovorijo Gregor.
„Kdo je pa sernze naredil?“ vprasha mali.
„Meni se sdi, de bi se vender lehkejsi vse tote
roshe naredile, kakor le eno samo tako sernze!“

Vnovizh gre roshe ogledaje od gredize do
gredize, ino se gledanja ne navelizha. Sdaj
mu prihaja na sonzi snój ino se sazgne putiti.
„Kako vrozhino ima v' sebi tota lampiza!“
je djal. „Visoko fizer vifi, pa vender mozh-
no pershiga! Zhudna je tota luzh!“ Gre-
gor pelajo maliga spet pod jabelko v' senzo.
„Tukej je prav hladno ino prijasno,“ rezhe
Pavle, ino pogleduje na jabelko. „Drevo je
seleni strehi prav podobno, ino dela senzo, de ni
prevrezho ino presvetlo. Je pa she visoko ino
koliko ima perét! Deblo je, kakor vidim dro leseno.
Pa she fkorej ne verjamem vezh, de bi vi bili
toljkanj rosh ino perét naredili. Bi vender bilo
preveliko dela.“

VIII.

Selifhe ino drevje.

Sdaj grejo starzhek v' hishizo jushino pri-
pravlat. Prinesejo narprój mleka in kruha, pot-

Iej sa otroka medenza alj putra ino sterdi, ino lizhno korpizo kopato prelepih jabelk; sa se pa korenzhov, selja, veliko romeno dinjo ino v' svetlim glashu nekaj rudezhiga vina. Pavle prav fladko je ino vprasha starzheka: „Odkod pa dobite vse tote dobre rezhi? Alj tudi grefte kedaj kraft ino ropat?“ Ozhe Gregor mu per jedi rasloshijo, kako zhudno de je vse sraflo. „Vidish,“ pravijo, ker ravno v' korpizo po jabelko seshejo, de bi jo Pavletu olupili, „tote jabelke tu v' korpizi so vse na letim debli srafle. Is tenkih vejiz totiga debila perlesejo szhasama polne zejne takih lepih jabelk.“ „„Je pa to dro resniza?““ rezhe Pavle ino starzheka neverlivo pogleda. Gregor vsemejo otroka na narozhje, perleshejo vejo ino mu mlade selene jabelke pokashejo rekozh: „Vidish tu le kako is vejiz prirastejo, le vezhi ino vezhi prihajajo, de so sadnizh tako velike ino lepo romene in rudezhe, kakor tote v' korpizi! Zelo toto kofhato drevo pa,“ govoriyo Gregor, ter jabelko prereshejo, „je israflo is take male pizhize, kakor jo tu le na noshi vidish. Toto drevo sim jes she kakor tako le sernze vidil. V' vfaki taki pizhizi tizhi tako drevo, dro neskonzhno shtevalo takih drevés. Is samo ene take pizhize bi se lahko toljkanj jabelk pridobilo, de bi na zelim sveti sa nje mesta ne bilo, ino de bi jih zhlovek ne safhtel, de bi lih vekoma shivel.“

„Tudi kruh je is takih serniz,“ govoriyo Gregor dalej, ker pobizhu eno pest shita po-

kashejo, ki so gā is hiſhize prineſli. „Ta se ravno tako godí, kakor s' jabelzhnimi pizhizami, alj s' roshnim semenam. Is samiga eniga sernza bi lahko veliko tavshent takih hlebov perdobili, kakor toti na misi.“ Gregor mu na tenko vse rasloshijo, kako se to ſtori, ino pokashejo sraven na svojo njivizo s' belim shitam obſjano, kjer se je pred nokoljko nedeljmi gola zherna semlja vidila. Pavle letí gledat, ino se ſilno veſeli, ker ſkorej v' vſakim klaſi she drobne sernza dobí.

„Ino taka je,“ dokonzhajo ozhe Gregor, „s' vſim selenjam, karkolj ga vidish. Vſe, trava, ki tukej na travniku raſte, roshen germzhizh, ki tam v' gredi zvetí, klaſi beliga shita, ki na njivi sasorevajo, vinfke terte, ki po ſteni moje hiſhize ino po hribi raſtejo, viſoki dobi ino smereke tam na gori, droben meh tukej na jabelknim debli, vse je is takih serniz izzimilo ino israſlo, alj vſaj lahko is takih serniz israſte. Vſe, kar tukej na misi vidish, mleko, medenz, ki is trave pridejo, ſlerd, ki se is zvetja sbéra, dober kruhek ino ljubo vinze, vſo ſeliſhe, vse korenine, vſo ſadje tukej, krefha, retka, lepa velika dinja, tudi letarze alj mladike, is kterih je tota sala korpiza spletena, léf is kteriga ſo se talerji ino ſkledize naredile, she zelo miso ino klop ſmo le is takih serniz perdobili. Samo v' semljo ſim je vteknil, de je tukej jabelko, tam veliko klaſovja is semlje priraſlo; ino de je moje prebivalſhe,

ki je bilo prej gola pufhava, sdaj prijasno, ino de je vfliga dovolj, kar k' shiveshu potrebujem.“

Sa pobizha fo bile vse te rezhi sama zhuda.

IX.

Vrelz *) ino desh.

Sdaj se je sonze sakrilo; gredize fo bile v' senzi. Nektire roshe, ktire fo Gregor posebno sa ljubo imeli, fo od vrozhine vedovale, (venile). Dozhakovali fo fizer v' kratkima desha, pa vender grejo vsaj svoje naj ljubshi roshe nekoljko pokropit. Vsemejo fhkropilnizo, primejo otroka sa roko ino grejo k' vrelzu, kjer je voda mozhno ispod s' meham obrashene fka-le tekla.

Pavle dela zhude ino v' rokize vdarja re-kozh: „Joj koljko je vode, ki is totiga ka-mena vrè! Sdaj pa sdaj ménim, de mora vmokniti, ino vender vrè she napréj. Kdo le kaj sverhaj toljko vode nalija, ino odkod' se fpet nasproti napolnuje? Prav bi bilo, de bi jamo sadelali ino vode bolj varvali, fizer vam

---

*) Vrelz alj vir se imenuje voda, ki is semlje vrè alj isvira; fludenz, ki v' iskopaním fhtepihi stoji; vodnak alj fhterna je vode-na jama, v' katero vodo ispod neba, alj kapnizo nabèrajo.

je bo smenkalo.“ Gregor mu rasloshijo, de toti vrelz dro she toljkajn zhafa kakor sonze lije, neprenehama vrè, de mu vode nikolj ne smenka, ino de ga vender nikolj ni potreba salivati. „Zela jesera,“ so djali, „ni ogledalo, kakor se tebi sdi, ampak sama voda.“ To se je malimu filno zhudno sdelo.

Gregor se vernejo s' polno shkropilnizo, ino sazhnejo rosham prilivati. „Jomnafa! kaj delate?“ savpije Pavle, „vse roshize bote skasili; sdaj pa bojo sgrabile barvo.“ Gregor se namúsijo ino mu povejo, de zvetlize ino selifha, shito ino vinfke terte, germovje ino drevesa vode ravno tako potrebujejo, kakor zhlovek pijazhe. „Kdo pa,“ vprasha Pavle, „vtegne vsemu temu selifhu dovolj vode nositi? Kdo lasi tam na verh une gore tistim drevesam prilijat?“ „„Sa to nizh ni potreba skerbeti,““ odgovorijo Gregor; „„kako se to stori, bosh morebiti v' kratkim vidil,““ she perstavijo ino na oblake pogledajo.

Malo zhafa po tem pride gotovo zhern oblak zhres verh ino sazhne spervenja lepo rahlo, potlej pa prav mozhno deshíti. Sa Pavleta je bila ta she spet nova. „Ta je modra,“ je djali, „veliko dela sa val stori. Lepo rahlo voda is oblakov kápa, kakor bi kdo s' shkropilnizo tam gori bil. Kdo je pa oblak, kakor toto stvar imenujete, tu sem privlekel? Kdo je snofil na vishavo toljkaj vode? Kako je le kaj, de oblak po vishavah plava ino ne pade na tla?“ — „„She bom ti to

tudi povedal, " mu odgovorijo Gregor. Mali pa še dolgo zhafo gleda sa oblakam, dokler ne sibne ino jasno nebo prijasno miglaja.

Vfaka rezh, ki jo vnovizh vglada, mu dopade, vfaka je mu v gode (mu dopade) ino den je mu filno naglo minil. Mnogotera stvarza, ktero drugi ne porajtajo nizh, ker so je še nava-jeni, je bila sa fanta velika zhuda; sato pa tudi njegoviga vprashovanja ni bilo konza ne kraja. Sdaj ogleduje selenkasto - svetliga keberzha, ki po zvetji kopaza, sdaj vprishaniga polshizha, ki sa desham po debli lese, sdaj svetle kapel-ze, ki kakor biferi na perezah blefshijo, sdaj penizo, ki na vejzi fedi ino veselo shvergoli, potlej pa od drevesa do drevesa ferkla; svezher se ne more nagledati puhavnikovih kos, ki so is gore damo prifhle.

Sadnizh gre sonze na unej strani jesere k' boshjej gnadi. „Jojmeni!“ savpije Pavle ves v' strahu, „sdaj le se potapla sonzhina lampiza tam le v' vodo; sdaj bo vgasnila ino najniga veselja je kraj. Zhe ravno kako svetilnizo pershgeva — bo malo kaj pomagala, svetloba ne bo sdala nizh v' toti shirjavi ino visozhini.“

Ozhe Gregor ga potashijo rekozh: „Nizh ne fkerbi sa tega volj. Sdaj greva fkorej spat ino luzhi ne potrebujeva. Kader se bova naspa-la pride sonze na unej strani tam med gorami spet gor sem. Tako teka neprenehama vkrog, ter rasvetli ino ogreva zelo semljo.“

X.

Kdo je pa tisti, ki je vse tako
lepo napravil?

Pavle spet od sazhetka sazhne isprashovati, kar so mu saftopen mosh popréj vedno samolzhali, de bi otroka she radovednejshiga storili. „Kdo pa sonze neprenehama vkrog goni?“ spet vprasha. „Ino kdo je visok, velik ino lep velb (obòk) tu gori sosidal ino tako lepo pruno pobarval? Kdo je toljko vode v' tisto skalo tam nalil, de tako mozhno ino bres nehanja vrè? Kdo vosi oblake, de sami od sebe po vishavah plavajo ino vso selenje s' rodovitim deshama namakajo? Kdo je navuzhil ptizhize bres pischalze shvergoleti? Kdo je zvetlize ino drevesa v' premale sernze vteknil, de ravno na tistim mesti, kjér nam dopade, prirastejo, shiroko semljo s' seleno odejo zirajo ino nam toljko dobriga sadja rodijo? Kdo je le vse tako lepo napravil?“

„„Ali tedaj sa resnizo mislish,““ prevdario ozhe Gregor, „„de mora kdo biti, ki je vse tako modro naredil?““

„Se vé de,“ rezhe Pavle „tako mislim. Kdor bi drugazhi mislil, bi bil le hudovumen. Dolgo so se moshaki v' berlôgi trudili, de so le nekaj maliga jamo vezhi storili. Nekiga dné se jim je hotel berlôg podreti ino le s' velikim per-

sadevanjām sō ga podperli. Ino na tim lepim
 vifokim nebi se s'he stebra ne vidi! Našha svetil-
 niza v'berlōgi se ne pershgè fama, ino alj ni-
 mo hotli v'temi sedeti, smo morli na njo dobro
 pasiti, de nismo olja priliti posabili; ino tudi
 vedriza se je morla s'frishnoj vodoj napolnovati,
 alj nismo hteli s'heje terpeti. Koljko sadene, le
 samo eno rosho narediti, ino kako terdno je po-
 treba gledati, sam dobro vēm. De vse, kar tu p'kolj
 sebe vidim, ni bilo mogozhe ljudem narediti,
 tudi lahko sposnam. Pa kdo je tisti, ki je vse
 tako lepo napravil, ravno to bi naj rajšhi svedel."

Sdaj — ker je fantizha velik ino prelepo
 stvarjen svet možno ginil, in ker je pobizh
 bil ves radoveden, kdo bi bil tisti dobrotnik, ki
 je vesolen svet s' svojimi dobrotami napolnil —
 sdaj s'he le zhaštillivi starzhek sazhnejo otroku
 praviti od Boga — od njegove v'figamogozhnoſti,
 modroſti ino dobrotlivoſti. S' ponishnim ino hva-
 leſhnim serzam starzhek Pavletu rezhejo, de je
 refnizhno Ne kdo, ki je vse, kar je na sveti,
 naredil, ino de njemu v'segamogozhnimu, naj
 modrejſhimu ino naj dobrotlivejſhimu pravimo
 — Bog, ljubi Ozhe nebeshki.

Kakor je otroku pervo jutro bilo, kader je
 vidil romeno sonze pervokrat is sagore priti, ino
 vse okolj in okolj prijasno obljati — ravno tako,
 ino s'he bolj veselo se je njemu sdaj sdelo.
 Bilo je mu sdaj, kakor bi kako nesnano sonze
 njegovo pamet rasvetilo ino mu serze ogrevalo;
 zel svet se mu sdaj s'he lepſhi ino prijasnejſhi

sdi, ker ga vse stvari na dobrotlivoſt ljubesniviga
 Ozheta v nebefih opominjajo. „Taka je ljubi moj otrok,“ perſtavijo Gre-
 gor, k r vidijo de mu to ſerze mozhno gine;
 „Bog je tiſti, ki je vse, karkolj vidifh, ſvaril.
 On je tiſti lepi pruni ſhotor, ki ga nebo imenu-
 jemo, iſſidal. On je ſenze perſhg l, de nam
 njegove velizhaſtne dela oblije, ino nam ſveti
 per naſh ih opravi lah, de nam na ſenzhnih ſharkah
 ſadje ſasori ino ſe iſkuha, kakor jedi per ognji.
 On ſtori, de voda mozhno is ſemlje iſvira, ino
 po kapljah is oblakov troſi, naſ napajat ino
 vse poſhivljat. On je vprifhano alj piſano odejo
 is ſamiga zvetja ino ſeliſha po tleh raſgernil.
 On pobarva roſhe na polji ino po ſenohetah alj
 travnikah, on jim daja prijaſen duh. On rezhe,
 de nam iſraſte doſti kruha is zherne ſemlje, ino
 dobriga vinza is goriz. On ſapoveduje, de nam
 na dreveſnih vejzah vſih ſhlaht ſadje ſasoreva.
 On prav po ozhetovo ſa naſ ſkerbi, nam dobrot
 bres ſhtevila deli, de nam, tako rekozh, potoki
 ſladkiga mleka v' ſelenih dolinah tezhajo; ino
 de ſe is ſkalovja ino duplovja ſterd zedi. On
 je ſvaril drevo, ki naſ s' ſvojo ſenzo hladi, po
 ſimi naſ pa s' ſvojim leſam ogreva. On je navu-
 zhil ptizhize prepevati, de naſ raſveſelj jejo. On
 oblazhi jagne, ki pred tebo na tleh leſhi, s' meh-
 ko ovno, is katere je moje ino tvoje oblazhilo
 ſtorjeno. On nam daruje vſega, kar ſa prebi-
 valjſhe ino ſa ſhivesh potrebujemo. On vse lepo
 lepo naredi, de bi ſe njegovih del veſelili, njega
 ljubili ino nekdej k' njemu priſhli — ſhe v' veli-

ko lepši kraje, kakor so tu na semlji, kjér bomo per njemu tudi še vezh veselja vshivali. Ino zhe ga ravno mi sdaj ne vidimo, vender on naš povod vidi; vsako besedizo šlihi, še zelo sa vsako misel vé, ki jo imamo. Šh njim lahko ob vsakim zhasu govorimo. On ravna zhloveshke rezhi. On je tebe rešil is berlôga, ino te naš na rokah k' meni pernešti. On je naš nar vezhi dobrotnik, naš naj svestejši prijatelj, naš naj ljubesnivejši ozhe.“

Pavle je poboshnimu starzheku svesto poslušal, ino ni ozhesa od njih odmeknil, sakaj vsaka beseda mu je v' ferze segla. Dokler sta se pogovarjala, se je smrazhilo, de mali ni vedel kedaj. Luna (mesenz) ki se je po dné komej kakor majhen oblazhek na nebi vidila, je sdaj svetlo sjala, med svesdami bres shtevila, ki so na ponozhnim nebi miglale ino v' jeseri, kakor v' jasnim ogledali, se svetile, kakor bi v' njej spet drugo nebo, s' luno ino svesdami ozirano bilo. Ni se smesilo betva, tiho je bilo vse. Šhe nikolj ni Pavle v' ferzu kaj takiga obzhutil, kakor ravno sdaj — sakaj s' hvaleshnim ferzam je mišlil na Boga, na njegovo dobrotlivošt ino velizhaftvo. Sdaj sklenejo zhastitlivi starzhek svoje roke, pogledajo proti nebesam ino molijo malimu pred; ino tudi pobizh povsdigne svoje rokize pervokrat proti nebesam ino isrekuje vsako besedo sa njemi. Solse so malimu v' ozheh jigrale, kér je mišlil, de mu je Bog, kteriga došhmal še posnal ni, še toljko dobrot skasal.

Kader so starzhek molitvizo dokonzhali, Pavle she sam od sebe perstavi: „Tudi te sahyalin, ljubi moj Bog! de si me is gerdiga berlôga rešbil, ino me k' totemu dobrimu moshu perpeljal, ki so mi she toljkanj lepiga od tebe povedali, kar me veseli.“ Mozhno so te Pavlnove besede poboshniga starzheka veselile.

Ozhe Gregor primejo otroka sa roko ino ga peljajo v' svojo jilpizo. Tu mu postelêjo na mehêk meh, ter ga s' pletenizo (s' tepiham) pregernejo, ino dajo Pavletu svoj plajsh sa odejo.

XI.

Hoja v' Saverh.

Gregor so pobizha zhres leto per sebi vder-shali, de bi ga bolj podvuzhili, ino ga nekterih gerdih besed in nespodob odvadili, kterih se je per uni hudobni drushbi navadil. Tudi so mislili, naj bi mali per njih od prostiga shivesha ino saliga prebivaljsha lepshi smago dobil, de bi potlej njegovi starejsi sh'njim she vezhi vetelje imeli; sakaj v' berlôgi se je slo sbledeš. Pavle se je tudi v' kratkim spet poshivel — ino rafel sal ino lep, kakor zvetezha roshiza ob juterni sarji.

Proti sredi jeseni sklenejo Gregor, ki so nekdej delezh po sveti hodili ino veliko mest vi-

dili, ſhe enkrat ſa ſvojo palizo prijeti ino ſe med ljudi podati, Pavelnovih ſtarejšhov iſbarat. Tiſtiga ovzharja, ki je Pavleta perpeljal, ſo Gregor dobro poſnali, ino tudi njegoviga ozhe- ta, ki je bil pobohen ino ſaſtopen kmet. Tega moſha ſo Gregor naproſili, de bi otroka nekoljko zhaſa k' ſebi vſel, dokler bi ne priſhli ſpet po njega. Tamo taj miſlijo Pavleta nar préj ſa- peljati.

V' nekim jaſnim jeſenſkim jutri ſgodej, ki je ſhe le malo ſvitalo, ſbudijo maliga ino gre- jo ſh'njim v' zerkvizo in prav ſveſto molijo, de naj bi Bog njeji pot poſhegnal. Kader ſta do- koſilzhala ino ſi doſti ſhivesha priſkerbela, ſe podajo Gregor na pot, ino Pavle gre veſ veſel ſh'njimi. Po ſamotnih ſteſah ſta vedno hodila, kamor le planinzhani ino ſtrelizi pridejo. Proti poldné prideta k' viſokimu ſkalovju, po katerim ſo koſe laſile ino germovje obérale. Tukej ſe vſedeta v' ſenzo, de bi pozhila ino kaj maliga pojushnala.

Koſárjov fant hitro pritezhe ozhetu Gregorju roko poljubit. Mali Pavle od ſamiga veſelja po- ſkakuje, ſe zhudi ino na glaſ vpije: „Jemnaſta! Majhen zhlovek, majhen zhlovek, kakor ſim jeſ! Oh, ta je prava, ta! „She niſim vedel, de je ſhe vezh majhnih ljudi, miſtil ſim, de ſim le jeſ ſam na veſolnem ſveti. Oh, ali greſh ſ' nama, ali dro?“ Koſarezh ſe pripravi ozhetu Gregorju torbo neſti. Vkupej popotvajo, ino Pavle ſe ſ' koſarzhom tako potrebnó pogovarja, de ſe ſkorej ſizer ſa nizh ne ſavé.

Po tem pridejo v' vosko seleno dolinzo med visokim skalovjam, kjer se zhreda ovz pafe, ki so bile ravno tiffiga mosha, h' katerimu Gregor Pavelna pelajo. Pavle se dveh she le dva dni starih jagnet neisrezhenó veselí, jih gladi ino ne vé, kaj bi jim sa ene lepe imena dajal. Starzhek pa pogledujejo po pastirju. Tam v' strani pod vifezho skalo, is katire bister vrelz shumla, sagledajo pasterizo. V' enej roki ima pastirsko palizo, v' drugej pa bukve dersht, ino v' branje zelo samishlena v' senzi sedi. Starzhek se ji priblishajo. Njeno oblazhilo je blo belo, klóbuzhek pa selen. Saliga je bila oblizhja, pa shalofniga djanja. Nikolj fizer she ni ozheta Gregorja vidila, pa lahko jih je sposnala, ker je od njih she velikokrat praviti slifhala. Hitro vstane ino jih prijudno posdravi.

„Meni se sdi,“ so djali Gregor, „de she kar dolga zhafa ovz ne pafesh. Pred nekaj dni sim s' gospodarjam te zhrede govoril, ino od tebe mi nizi ni povedal.“ Ona je odgovorila, de she vezh let v' planinah ovze pafe, de je pa k temushu she lea pred tremi dnemi v' flushbo stopila. „Od kod si,“ jo dalej vprashajo, „ino sakaj si le nekaj bolj shalofna?“ Per tej prizhi so dezhelzi solse pritekile. „Oh,“ rezhe, „jes sim od daljniga kraja semo prishla. She vsa mlada sim si grosno nevezho napravila. Slushila sim per prav dobri gospodi. Lehkoshiva sim le nekaj maliga njih edino ljubesnivo dete samo pustila, ino v' tem je nekdo otroka vkradil.

Is gole shalosti meni ni bilo sa preštati per mojej ljubesnivi gospej, ino njihove reve videti; sa to sim se tu sem v' Saverh podala. Tukaj se sdaj preslivim v' le tem samotnim kraji, ino ne mine ga dnu, de bi ne profila Boga, de naj nefrezho, ktero sim jes napravila, spet porayna, otroka spet na svitlo perpravi, ino materi preveliko shalost v' veselje spremeni. Bog se bo vender zhres me vsmilil, saj le on ino le to fkalovje vidi moje felse, ki jih prelivam!“

Ozhe Gregor jo prav prijasno potroshtajo rekozh: „Meni se sdi, de je Bog tvoje profhnje ravno sdaj vflifhal.“ Tabelzo s' podobo Pavelnove matere, ki so jo s' seboj vseli, de bi starejshe lohkejshe isbarali, pokashejo dezhelzi rekozh: „Ali posnash toto podobo?“ Od veselja se dekelza tako vstralhi, de na glas savpije: „Moj Bog! ta je podoba Hraftovske gospé, matere vkradeniga otroka!“

Kader mali dekelzo na glas sajokati flifhi, tudi blishej perfkakla ino dela velike ozhi, ker spet nesnaniga zhloveka vidi; jokajozha dezhelza se mu vsmili ino hitro jo vprasha: „Sakaj pa jokash? Ali te kaj boli? „Si morebiti lazha? Na tu le kruha, pa dve jabelke; le jej!“

Gregor pa rezhejo dekelzi: „Poglej le ti pobizh je tifti otrok, ki so ga s' toto talhkizo vkradli. Dezhelza je menila, de se ji od famiga veselja serze raspozhi. Na tla peklekne; roke fklene, jih visoko proti nebi povsdigne,

ino na glas moli: „Oh ljubesnivi vsmileni Bog! nozh in den sim te sa pomózh profila, ino pogledal si na mojo ponishno proshnje; oh poglej s' milostlivim oblizhjam she sdaj na moje hvaleshno serze! sakaj besed bi mi smenkalo, po vrednosti te sahvaliti!“ Potlej vstane ino maliga Pavleta objeme ino solse ji po lizhesah tezhó. „Bog te sprimi, ljubi moj Pavle!“ je djala; „sam Bog te je prinesel! Oh, ali si dro resnizhno ti, ali je vse resniza, belj se meni le senja? Resniza je, ti si, vsaj si ozhetu podoben, kakor krajzar krajzarju. Oh kako se bojo tvoja mati veselili! Oh, she ti bodi prav dobre volje; glej sdaj pojdimó k' tvojimu ozhetu ino k' tvojej materi!“

Ozhe Gregor si obrishejo solse, ki so jim pritekale, rekozh: „Zhaft no hvala tebi milostlivi Bog! Tvoja sveta previdnost ozhitno skerbi sa tega otroka. Ti potolashish toto shalofno devizo, ki se je she dolgo zhafa plakala. Ti perpeljash poshtenim starejsham ljubiga otroka spet nasáj. Ti she moje perve stopinje blagoslovish (poshegnash), de se meni, starimu moshu, ni potreba dolgo truditi ino teshko po fantovih starejshah barati. Tebi dobrotlivi, vsmileni Bog, bodi zhaft ino hvala na vezhne zhase!“

Gregor grejo potlej s' Pavletam ino s' Jerzo k' bajtizi (hishizi) poshteniga kmeta, ki ni bila delej od tód, ko pol ure. Per ovzah je pa te zhaf mali kosarezh ostal.

„Alj so to moj ozhe ino moja mati?“ vpra-

sha Pavle, kedar gospodarja ino gospodinjo sagleda, ktera sta vsa perljudna jim pred duri na proti prifhla; ino slo je mu bilo hudo, kedar je svedel, de nista. „Sta tako prijasna,“ je djal, „she moj ozhe ino moja mati ne bojo prijasnejshi.“ Koj per njih bi bil ostal. Tukej nekaj maliga pojedó, ino se potlej s' ovzharjam, s' finam poshteniga gospodarja, spet na pot podajo ino pridejo, kader se ravno mrazhi, is sa-verha dol v' shiroko dolino ino Pavle se ne more dovólj dozhudovati nad toliko hish velike vesi. Sjutraj sgodaj se vsedejo na vos, ino zherstev mladénzh jih je varno vosil; v' treh dnech so mislili Hraftovez dosezhi.

XII.

Ljudi se najdejo, kjer nar manj ménijo.

Pervi den jim je na poti vse shlo po srezhi. Maliga Pavleta voshnja slo veseli, ker vos tako urno po zesti derzhi, ino nesnani kraji, gradi ino vesi memo vosá smukajo; koljkorkrat kak grad na hribi alj na kaki skali vidi, vflakobart vprasha, alj ni Hraftovez?

Pa proti vezheru drujiga dni pridejo v' veliko dobravo. Zesta je bila tako slaba, de skorej ni bilo sa naprej priti; ino verh v'figa tega je prifhla she strafhna burja ino je tako desho-

valo, kakor bi bilo nebo odperto. Mrak perhiti ino terda nozh pertisne, de she svoje roke niso vidili. Ni jim mogozh dalj se peljati; v' fredu do brave morajo v' neki taberni prenozhiti, v' kateri je bilo savolj rasbojnikov nevarno. Nekaj maliga povezhérjajo ino se hitro k' pokoju podajo, de bi sjutraj prav sgodaj vftali. Vsi trudni naglo saspijo; le Gregor, ki 'majo maliga Pavleta per sebi v' spalnizi, she bedijo ino klezhijo per misizi, na kateri luzh svetlo gori; bërejo ino molijo skorej do pol nozhi.

Sdaj nagloma pred hishoj grosoviten hrup vftane. Nekoljko moshov se je glasilo ino vpilo, de je bilo strah. Na vrate ino oboknize truskajo, de se vse sbudi ino trepetaje is postélj plane. Ozhe Gregor stopijo is jispize, Jérza vsa blede jim na proti perhiti. „Bog nam pomaj in diviza Marija!“ sajoka, „jes se le bojim, de so rasbojniki, ino bojo nam mladiga gospodizha spet vpeljali.“ Gregor ji vkashejo, de naj molzhi ino grejo k' vratam. Tudi hishni ljudi se vsi strahlivo dersho ino pravijo, de se ne podstopijo duri odpreti. Meshi pa svunaj le hujshi ino vezhi hrup imajo, ino protijo vrate freti, alj se jim ne odpro.

Gregor serzhen starzhek so djali: „Vrate naf ne vbranjajo. Bog je nash pomozhnik ino nasha bramba. V' njegovih rokah smo vsi. Morebiti se s' moshami s' lepim spravimo.“

Sdaj odprejo duri; ihtirjé mozhni, bradasti moshi s' oroshjam stopijo hudevolje v' hisho ino

eden is med njih nese gorezho baklo v' pesti. „Vse jipse ino hrambe zele hifhe bomo pregledali,“ so djali; „hitro bo prifhlo fhe vezh nafih s' vishim vred; zela hifha mora biti sa naf.“ Gregor jih vprashajo, kdo de je njih vishi — ino slo se savsemejo, kedar svejo, kdo de je. Bili so Ladislav, knes Hraftovski, Pavletov ozhe. „Knesa so Turki slo ranili,“ sazhnejo le ti njihovi slushavniki praviti, „pa rana jim je hitro sazelila, oni so se osdravili, pa se niso damo vernili, temozh se vojtkovali, dokler se ni vojska dokonzhala. Sdaj pa je s' sovrashtnikam mir, ino sdaj gremo s' knesam proti domu vsi, kar naf ni na Turzhiji pokopanih.“

De je s' Turkam mir, je bila sa vse vesela noviza. Vsi hifhni si persadenejo serzhnim vojthakam spodobno postrezhi. Tudi vojshaki so bolj perljudni, ino prav po domazhe isgovarjajo svojo poprejno razzhakano (fitno) djanje s' gerdim vremenam. „Kader je taka huda burja ino ploha,“ so djali, „fhe sholnirju ni sa slo imeti, alj ob pol nozhi kar rad dolgo pred durmi ne zhaka.“ Tudi so povedali, de so se v' gojsdi sajhli, ino v' teto oshtarijo fhe prifhli ne befo; pa luzh ktera je v' gornej jipji gorela, je jim tu sem migala ino jih na pravi pot pripeljala.

De je ravno gorezha svezha, per kteri so Gregor fhe tako posno molili, knesa sem savernila, je bogabojezhiga starzheka, ki so per vlaki pergodbi na boshjo previdnost mislili, posebno veselilo, ino prav svesto Boga hvalijo, de je vse tako milostlivo vishal.

XIII.

Veselje blagiga ozheta.

V' tem pridejo knes Ladislav, lepo srashen mosh, saliga oblizhja ino priljudniga djanja. Stariga ozheta Gregorja vsamejo s' sebo v' svojo jilpo, jim vkashejo se vsesti, flushavnikom pa sapovejo, svojiga vina prinesti; nalijejo zhaftilivimu starzheku prvi glash ino mu po stari shegi: „Mafti Bog!“ napijejo.

„Sam Bog vas sprimi, zhaftivredni ozhe!“ so djali knes. „Slo dobro se zhloveku sdi, kader v' hudi burji, kakerfhna je nizoj, dolg pot stori ino potlej spet pod streho ino v' toplo jilpo pride. Pa vender je mi she ljubshi, de vas ino vashe bogabojezho ino prosto oblizhje vidim; prav gmeten sim vas — ino jes vam koj zelo moje serze odkrijem. Vsi moji flushavniki so, kakor sami vidite, veseliga serza ino dobre volje, ker kervavi mezh bres skerbi v' noshnizah tezhí, ino se urno proti domu gre. Le samo jes, njih vishi — kakor se pazh po sveti dro pogosto godí, le samo jes sim shalosten med njemi. V' strahu sim, de doma ni vse, kakor bi imelo biti. Moja shena je sizer dro sdrava, pa savolj moji-ga sina me možno skerbi. Shena meni she dolgo zhafa od njega nizh ni prav na ravnost pisala, ino she le v' posledno pismo je poslavlila, de ga na tem sveti teshko bom vidil vezh. Vi

posnate veliko vitesov (shlahtnih gospodov) ozhe Gregor; vsaj ste tudi vi bili nekdej prav koristen vojskav. Ravno na poti ste, ino ste morebiti delezh okolj prishli; ali ne veste, kako se kaj godi na Hraštovzi? Ali dobriga mi ne povéte, vsaj moje shalofno serze potolashbite mi.“

Ves dobre volje odgovorijo Gregor: „Ni potreba bolj veseliga, kakor vam jes lahko povém. Vash sin je sdrav ino gola ljubesnivoft; nifim shte vidil tako saliga fanteja, kakorshen je vash.“ „„Posnate ga?““ vprashajo knes ves radoveden. „Oj prav dobro!“ poterdijo Gregor. „Pa vender se je s' otrokam, dokler ste se vi na Turzhiji vojskovali, mnogotera zhudna pergodila.“

Gregor sazhnejo praviti vse, kar od otroka vejo, ino knes se tako savsemejo de prav okamnijo. De bi svoje besede bolj poterdili, jim lepo gospeno podobo pokashejo. „„Refnizhno, to je ona,““ rezhejo knes, „„kakor bi shivela. Ali je dro shte sdaj takiga zvetezhiga oblizhja? Oh veliko, veliko je vboga shena preterpela! — Kjè pa je fantej sdaj?““ „„Tu v' hifhi!““ odgovorijo Gregor. „„Tu v' hifhi?““ savpijejo knes, ino tako naglo vftanejo, de se stol prekuzne. „„Sakaj mi pa, sa boshje delo, tega hitro ne povefte, stari ozhe? Per tej prizhi me k' njemu sapelite.““

Gregor vsemejo svezho ras miso, ino knes grejo sa njimi v' spalnizo k' pobizhovej

postelzi. Mali ravno sladko spi, kakor nedolshen angelz. Dolgo zhafa knes otroka per luzhi gledajo. „Sdaj je pa dro gola refniza,“ so djali Gregor, „kar ljudi pravijo, de Bog otrokam frezho v' spanji daja.“ Knesu pa solse v' ozhih jigrajo. „Ljubi moj Bog,“ so djali, „ko sim domazhijo sapustil, ino v' vojsko se pedal, je bil she mlad otrokizh, sdaj je pa she sal pobizh. Oh ljuba moja shenka! sdaj she le vem, sakaj si mi vezhkrat tako milo pisala; nefrezho si mi samolzhala, de bi me tako grosno ne shalila; oh kako ljubesniva si vender ti! Pavle! slihsih Pavle!“ klizhejo knes fanteja, ga sa rokizo primejo ino lepo poljubijo, „sbudi se, poglej tvoj ozhe so prifhli!“ Mali Pavle si brishe ozhi, terdno v' ozheta gleda ino se ne more hitro sdramiti. „Ste vi?“ rezhe sadnizh ves vesel ino prijasen; „Bog vas sprimi ljubi moj atej! So mati tudi per vas?“ Knes pa vsemejo maliga na narozhje ino se folsijo. „Zhudno je tebe sveta boshja previdnost refhila, ljubi moj otrok,“ so djali. „Jes ne morem dovolj Boga sahvaliti, de je naf spet vkup perpeljal.“ „Jes tudi ne,“ pristavi Pavle. „Oh ljubesnivi Bog; kako dobrotliv je protinam, kako naf lepo ima, ker nam toljko veselja stori.“ Neisrezheno se knes veselijo, posebno kedar se je fantej prav isdramil ino tako saltopno vprashoval in odgovarjal. „Oh Gregor,“ so djali, „kako je meni mogozh, vam se sahvaliti; vezh je vredno, kar ste fanta navuzhili, kakor zel grad Hraftovez.“

Jerza je v tem tudi v' jispizo prišla ino bojezha per durah stoji. Gospod knes jo posdravijo lepo prijasno, ji podajo roko ino jo opomenijo, de naj se nizh ne boji. „Pa gorje rasbojnikam,“ pravijo, „jes jim hozhem plazhilo preskerbeti sa njih hude dela.“ She tisto nozh vkashejo svojim nar ferzhnejshim shavnikam, de naj jih v' njih kotih ino v beshihzhih pojishejo ino jih vklenjene v Hraštovoz pripelajo. Potlej se spet pogovarjajo s svojim sinkam ino bi bili dro zelo nozh prebedeli, zhe bi jih ne bili Gregor opomnili, de je v' fim tudi spanja potreba, de jutri sdravi ino dobre volje Hraštovoz dofeshejo.

XIV.

Mati potolashena.

Shlahtna gospa so tezhaf vfi shaloftni ino potvarjeni v' Hraštovzi shiveli. De se je vojka dokonzhala, so hitro svédeli, ino svojga mosha vsaki den dozhakovali. Pa ravno satega volj so jih solse polivale. „Oh ti ljubi moj Bog,“ so jokali, „jes sim vender prav slo revna! Ravno zhefar se ves svet veselí, ravno to meni nar vezhi shalofst dela. Vsaka shenka, naj je le vboga, s' veseljam svojga mosha zhaka, de k' domu pride — jes pa le strahoma mislim na tisturo, kader bom svojiga mosha sprijela. Joj meni!

Koljka shalost zhaka na njega; kako bo meni mógozhe njemu shalostno pergodbo povedati, de se je otrok sgnubil! Oh ne bo je sa naju vezh vesele ure na sveti!“ Slo velika bridkost jih sahaja. Kamor se obernejo, kamor grejo, mira ino tolashbe ne najdejo. Le grejo is ene jilpe v' drugo, pa v' grahinsko zerkvizo, pa spet v' vért. Kjerkolj hodijo alj stojijo, vedno v' ferzi molijo. Le molitva jih potolashi ino jim ferze vmiri, kedar milijoj, de Bog v'fakiga zhloveka vishanino tudi nar vezhi nesrezho v' veselje spreoberniti sna ino premore.

„Oh vsmileni Bog!“ spet sajokajo, kedar so se ravno v' nar samotnej lopizi v' vérti v'fedi, ino dolgo milo vékali, „oh vsmili se me, vsmili se mojiga mosha! — potolashi bridkost mojga ferza — sakaj le tebi samimu je to mogozh! Oh rasveseli naju, kedar se bova spet vidila. Tvoja presveta boshja volja, ki jo sapopasti ne moremo, je ozheta, mater, ino otroka raslozhila ino delezh po sveti raskropila — oh daj nama spet naju ljubiga otrozhizha, ino perpeli nas tri spet vkupej. Veliko shalostnih si rasveselil — oh rasveseli she mene! V'faj si ti gola milost, ino naj rajshi shalost v' veselje spreobrazhah. Ozhe! oh nebeski ozhe, de sim ravno pregressna, sim vender tudi tvoja hzhér; saj te smém Ozhe imenovati — ino te s' terdnim savupanjam Ozhe imenujem, ker je tvoj, Sin nam tako v'kasal. Vém, de ti mene

bolj ljubish, kakor jes svojiga otroka! Vslisbi — oh vslisbi me, ne sapusti mene, svojiga otroka, svojo hzhér, saj nemam se nikamor obrniti, kakor k' tebi moj Bog!“

Ko tako molijo, salsishijo, de nekdo pride. Pogledajo okolj sebe ino glej! — Jerza, ki je ravno s' drugimi vred v' Hraftovez prishla, hiti pa stesi proti lopizi. „Serze se gospe prime, kedar Jerzo sposnajo, ino dezхло tako dobre volje sagledajo, sdelo se je njim, kakor bi bili samiga angelza is nebes vglédali. „Oj draga shlahtna gospa,“ sazhne Jerza, „vsiga dobriga vam vém povedati od valhiga maliga Pavleta. On shivi — ino skorej ga bote vidili.“ Jerza je she le sazhela praviti, she pristopijo ozhe Gregor v' lepo, gospej povédati, de bota njih sin ino mosh v' kratkim k' domu prishla. Sastopni mosh so vse lepo perpravili. Sdaj gospa, vli veseli se troshtajo, de bojo svojiga mosh ino sina v' nekterih dneih vidili in peljajo ozheta Gregorja v' jispizo, v' kateri je nekdej mali Pavle prebival.

Duri odprejo ino glej! knes Ladislav, ino sinej Pavle na njih rokah, gospo sprimeta. Niso mogli besedize isrezhi kakor: „Oh moj mosh! Oh moj otrok!“ jokaje od veselja, sdaj knesa, sdaj otroka objémajo. „Sdaj pa rada vmerjem,“ rezhejo sadnizh, „ker sim she tega doshivela! Oh kako prezhudno vender Bog vse visha. Od strahu sim trepetala, tebe, predragi mosh, bres

najniga ljubiga otroka sprijeti, ino poglej! ti ga sam k' domu perpeljal! — Vše svoje shive dni, moj Bog! tebe ne morem dovolj sahvaliti, de si toto nefrezho v' toljko veselje spremenil. Nikolj ne bom obvupala, naj me she toljke reve sadenejo. Kar ti storish vse prav naredish. — Ino ti moj Pavle, kak sal fantej si israfel! Koljko veselje je Bog nam trem pripravi! Nas je raslozhal, pa je nas spet na zbudno visho vkup perpeljal. Zhaft ino hvala Bogu na vekomaj! Vsi so jokali samiga veselja ino hvaleshnosti do Boga; Jerza je jokala shinji mi vred, ino tudi ozhetu Gregorju posiloma solse pritezhejo.

Kedar je prvo preveliko veselje she nekaj minulo, sazhne Pavle materi praviti, kako se mu je godilo. Prav shivo je pripovedoval, ino mater so le solse silile, pa spet smeh. Posebno shivo je pravil, kako je mu bilo kedar je skos sklanino is berlôga pervokrat pod jasno nebo stopil. Pa she s' vezhim veseljam je govoril od tiste dobe, kedar so mu ozhe Gregor pervokrat od Boga povedali; s' solsnatimi ozhmi je od tega pravil.

„Refnizhno“ so rekli knes, „skorej shelim, de bi she jes bil moje otrozhje leta v' kakim berlôgi preshivel. Mi smo boshjih stvari preslo navajeni, sato se jih pa tudi tako silno ne veselimo. Zhe bi mi boshje dela kakor Pavle na enkrat ino she odrashteni sagledali, koljko bolj

bi nam dopadle! — Nefkonzhni Bog, kako bi se nad tvojoj mogožnostjoj savseli, kako se nad tvojoj modrostjoj ino dobrotlivostjoj veselili, — ino kedar bi tveje lepo nebo ino semlo vidili, bi na ravnost sposnali: de je Bog, stvarnik vsih rezhi, gola ljubesen do nas!

Gospá so pa djali: „Kakor se je malimu Pavelnu sdelo, kader je pervokrat is svojiga podsemleńkiga prebivališha na prijasno semljo prišel, tako se bo sdelo nekđaj nam, kedar bomo revno semljo sapustili, ino v' svetim raji se veselili. Sakaj Pavelnove jigrázhe — tiste roshe, jagneta ino drevesa, ki se z njih jealv' berlogi vender veselil, — so bile, mišim, le flabe pripodobne boshjih stvari; ravno tako je tudi vsa posvetna lepota, vse zhašno veselovanje le flaba senza nebesške velizhasti ino vezhniga isvelizhanja. Le samo veselje, ktero obzhutimo, kedar ljubiga prijatla, kteriga smo dolgo pogrešhali, spet objememo, je podobno nebesškimu veselju, kedar bomo v' svetim raji svoje snanze ino prijatle spet vidili; sakaj moje donešhno veselje je prav nebesško!“

XV.

Srezha bogabojezhim, nesrezha
hudobnim.

Nekaj dni je minulo, ino knesovi flus-
shabniki pripelajo zelo derhal (trumo) ras-
bojnikov v' Hraštovz, ki so jih srezhno v' ber-
logij sbrane vjeli. Dva ino dva ykup vklenjena
sta bila. Velik vos s' skrinjami, ki so bile na-
delane, vkradenih predragih rezhí, pride sa
njimi, ino zelo sverhaj na vosi fedi stara zigan-
ka. Rasbojniki fanta, ki jim je vtekel, she
jiskali niso; sakaj, ker so bile shelesne vrate
dobro saklenjene ino saperte, tista sklanina pa
skos ktero je vshel, njim zelo nesnana, ker
je le samo nevarna, na pol she poderta rudna
jama, v' ktero se niso nikolj savupali, totaj pe-
ljala; so mislili, de se je Pavle v' kako glo-
bozbino prekuznil, alj pa de ga je skalovje v'
rudniku safulo ino ga vbilo.

Silno se sato rasbojniki zhudijo, kedar v'
Hraštovz pridejo, ino mladiga gospodizha pred
grahinškimi vratami sraven ozheta stati vidi-
jo, ter ne morejo rasvumiti, kako de jim je
skos shelesne vrate vshel. „Menili smo,“ se
huja poglavar, „de ni ga zhioveka na sveti
toljko prebrisaniga, de bi nas nakadil, ino glej!
zelo otrek nas v' shelesje ino v' jezho perpravi.

„Snedel bi se od same jese. Sdaj pa vender sposnam, kar nikolj nisim verjel: de rasbojnika sreliga krulev berizh vjeme.“ Uni godez s' zitrami je tudi med njemi, ino misli sam per sebi: „Otroka smo vkradli, de bi nam bil k' pridu, ino ravno toti otrok naf sdaj v' nefrezho savlezhe. Prav 'majo ljudi, ki pravijo: Hudodelz se vselej nakadi.“ Mladenzh, ki se je s' Pavletam tako prijasno pezhal, ga tako lepo imel, ino s'he ni bil zelo skaseniga serza, govori sam s' seboj: „Bog je tako obernil, de je mali vtékel; gmeten sim, de shivi, de lih jes satega voljo moram vmreti. Sdaj nam Bog ozhitno kashe, de je vfigamogozhen, in lebko nedolshniga reshi, hudodelza pa shtrafa. Sdaj se s' nami godi, kakor so meni mati toljkobart rekli: Naj se she hudobnik v' sredo semlje sakrije, boshje oko ga vender vidi, ino njegova pravizhna roka ga sagrabi, in po saflushenji shtrafa.“

Kedar Pavle mladenzha med rasbojnikami vklenjeniga vidi, se mu v' serze vsmili, ino svojiga ozheta lepo poprosi, de bi vboshzu, ki je bit takiga prijasniga djanja, vender nizh hudiga ne storili. Knes so djali, de sdaj ne morejo nizh obljubiti, de pa vender bojo sa njega, kar bo mogozh skerbeli. — Per isprashovanji se je vidilo, de mladina ni bil rasbojnik, ampak le flushabnik rasbojnikov, ino de nikolj ni nikogarja vsmertil; sa tega voljo mu sizer ni shlo sa glavo, pa so ga vender sa vse shive

dni v' jezho obfodili. Knes so pa sodbo pomanjšali, de naj ga tako dolgo v' delavnizo saprô, dokler se ozhitno ne vidi, de se je poboljšal, po tem pa naj gre spet na svoj dom. „Poglej,“ so mu gospod knes rekli, kedar so ga ravno v' jezho peljali, „kakor se vsa hudobija l'hrafa, tako se tudi vsako dobro delo poverne. De se je tebi l'hrafa pomanjšala, je tvoja priljudnost proti mojimu sinu storila. Dobroto, ki si jo mojimu sinu skasal, ti bom gotovo na tvoji materi po vernil. Le lepo se sadershaj, de te samorem v' kratkim damo poflati.“

Vsi drugi rasbojniki so sprijeli kervavo plazhilo sa svojo grosovitno shivljenje. Ziganke so sa shive dni v' jezho saperli. Vkrade no blago so pa lastnikam, kar so jih sbarali, nasaj dali; kar ga je pa ostalo, so knes skerbeli, de se je is tega firotišniza (hifha sa firote) issidala.

Jerza je spet per gospej flushila ino je po shaloftnih zhasih tudi spet veselih dni dozhakala. Jurketa, ki se je vertnarije vuzhil, so she davno savolj njegove nemarnosti ino malovrednosti ispodili; zelo she v' pijanzhovanje ino v' druge spake se je podal, ino je v' svojih naj boljih letah na jetiki alj fushizi vmerl. Mladenzha is Saverha so knes bogato obdarovali, ki se je vesel vernil spet k' svojim starejšham.

ino Blagiga ozheta Gregorja befo knes radi sa ves zhaf v' gradi ohranili. Nekoljko dni so se Gregor fizer dro v' Hraftovzu pomudili, pa ni jih bilo pergovoriti, de bi puhavo sa vfelej sapustili, ino v' gosposkim gradu ostali. „Malo dni, ki mi jih bo Bog she doshiveti dal, bi rad v' boshji flushbi preshivel,“ so djali, „ino nar lehkejshi je to v' puhavi. Dovolj sim se po sveti pobival, is famosvo- je skufhnje vem, kaj je sh'njim. Ni bolji- ga na sveti storiti, kakor na vezhnost se pri- pravljati.“ Per flovojemnji so zhaftitliv star- zhek poshegnali knesa, gospó ino maliga Pav- leta, ki se od njih ikorej ni mogel lozhiti. Prav shalofno je bilo. Sdaj se v' vos pose- dejo, vse poredama she ljubesnivo pogledajo, ino préj ko poshenejo, rezhó: „Ostanite sdra- vi! Bog vas obvari! V' svetim raju se najde- mo spet!“

Ozhetová roka.

---

*

De svesde na nebi jigrajo,
De sonze in luna svetlí,
Po stropi nebeskím miglajo,
Ozhetova roka to síri.

De orel v' oblake gor hline,
 In sonze ogledat hiti,
 Pa sopet na semljo dol hline,
 Ozhetova roka to f'ri.

Zhe strahno gromi ino bliska,
 De semljo in nebo maji,
 Zhe tozha po polji peliska,
 Ozhetova roka to f'ri.

*

Ker séver sovrashen popiha,
 In drevje selenje sgubi,
 De roshizi glavzo saviha,
 Ozhetova roka to f'ri.

*

Ker deshek pohlevno namaka
 In tratizo spet omladi,
 De jagne veselo tam skaka,
 Ozhetova roka to f'ri.

*

Poj vejah se ptizhji rod sible,
 De toljko lepó shvergoli,
 De v' prahu zhervizhek se gible,
 Ozhetova roka to f'ri.

*

De jokash in folse prelivash,
 In tebi se hudo godi,

De spet she vezh dobriga vshivash,
Vse roka Ozhetova st'ri.

*

Zhlovezhë, Ozheta se dershi,
Prelepo sa tebe sferbi,
Nja roke nikar ne savershi,
Vse modro in prav ona st'ri.

V. Oroshen.

SGUBLENO DETE.

Lépa povest sa mlade ljudi.

Is Nemfhkiga

p o

Kristofi ,Shmidi.

Janez Sredencek

REGIUM DECRETUM

Imperatoris et Regis

---

de Imperio

et

de Rebus

Imperialibus

Dvojna sguba.

Gospod! sgodi se tvoja volja.

Shivela je vboga ribizhovka Ljudmila v neki samotni bajtizi sa Donavoj, velikoj vodoj. Njeni priden mosh ji je pred kratkim vmerl v nar boljih letah svojiga shivlenja. Sinka ji je sapustil, saliga zhedniga otroka per petih letah, ki je bil mlade vdove edino veseleje; Tonek (Anton) mu je bilo ime. Otroka bogabojezhe isrediti, ino mu ribji lov privarvati bila je dobre matere nar vezhi skerb. Sa sdaj je morla, kakor se lahko ve, ribji lov opustiti; mresha rajniga na steni veli, ino zholnizh sa hifhizoj povesenen floni. Serze njo boli, vse to videti. Pa vender she prezej kaj saflushi, ter mreshe plete, kar je prav dobro snala. Pogosto je she o polnozhi sa svojiga Toneka delala, ko je on she dolgo sladko spal. Dobro je vedela, kar pregovor pravi:

Pridno delo lastnih rok

Rad poshegna dober Bog.

Tudi Toneka je nar vezh skerbelo, kako bi svojo mater rasveselil. Blaga mati se vselej

rasjoka, kedar njo kaka stvar rajniga mosha spomni; ino Pavlek njo po svoji shegi vselej spet potolashi, koljkor samore.

Nekoljko dni po njegovi smerti Ljudmilo njeni brat objishe, ki je v' stranski vesi ribizh bil, ino ji lepo ribo prinese. Ljudmila ogleduje lepiga Karpa, ino se jokati sazhe. „Oh, je djala, nisim mislila, de bi she kdaj toljko lepo ribo doma imela!“ Tone pa pravi: „Nikar ne jokajte mama, kedar bom enkrat jes odraštil, hozhem vam rib dovolj naloviti.“ Shalošna mati se na to spet nasmeji, rekozh: „Pazh moj Tonzhek, savupam de bošh na moje stare dni moja pomózh.“ „Skerbi le toljko poshten ino priden biti, kakor so bili ozhe tvoj, tako bom jes nar frézhneshi mati.“

Neki jesénski dan, ko je prav lepo vreme bilo, je Ljudmila na vse sгодaj novo mreshe plesti sazheła, ter jo je tisti dan dodelati hotla. Tonek je v' blichnim lesi (hosti) bukovzo bral, is katere je mati nala olja sa luzh narediti, de bi po simi dober kup svetilo imela mreshe plesti. Veselíga, koljkokrat svojo podolgovato loznato zenzo sverhano materi prinese. Mati ga tudi vselej pohvali, de bi she pridneshi bil, ino se is mladiga dela privadil; sakaj:

Kar se v' mladosti navuzhish,

S'tem se na starost preskerish.

„Sonze je she na pol dne stalo, Tonek je bil she lazhen, ino truden. Sdaj v' blichni vesi

pol dan svoni. On angelsko zhefhenje lepo odmoli, ino mati ga jéft saklizhe. Malo kofila je bilo; skledo mleka, v' katero je kruha nadrobila, pod kofhato bukvo postavi, ki je svunaj pred bajtizoj na seleni ledini stala.

Ko sta se najedla, ino odmolila, rezhe mati Toneku: „Sdaj se pa tukaj v' senzo pod drevo vlesi, ino nekoljko saſpi. Jes grem k' svojimu delu, pa bom spet priſhla o pravim zhaſi tebe sbudit. Tako, le ſladko ſpanzh'kaj!“ rezhe mati, ſe ſhe enkrat ogleda, ino prasno ſkledizo domu neſe. „Spet zhres en zhafek pogleda. Tonek je na seleni trati ſaſpál; eno rokizo pod ſvojoj zhednoj glavizoj ima, s' drugoj pa lizhno zenzo objame. Lepo na ſmeh ſe v' ſpanji derſhi, ino lepo ruzezhe lize selená bukva prijaſno ſenzhi.

Gredòzh ſe ſpet na ſvoje delo poverne, neprenehama pridno plete, dokler je mreſha ſgotovlena. Med delam ſo ji dve ure kakor bi trenil minule. Sdaj gre Toneka buditi; pa ga ni vezh pod bukvijo.

„Pridno déte, miſli, je ſhe s' ſvojo zenzo ſpet na deli;“ ino je veſela. Pa ſrota ſi ni vrajtala, koljka ſhaloſt njo zhaka! Gre ino novo mreſho poledini rasgerne. „She je bilo tam pa tam kaj popraviti, ino ſpet ſe prezej per tim popravili pomudi. Kedar pa fanteja s' korbizo le ni k' domu bilo, njo ſazhne ſa-nj ſkerbeti. Zelo hoſto (gojſd) iſjiſhe, ki je bila dve

zri hoda dolga, ino pol ure široka; pa nikjér ga ni bilo vezh. Vezh ko stokrat ga saklizhe: „Tone! Tone!“ Alj ni od njega vezh fluha ne duha.

Jela je v bogo vdovo grosa obhajati; prav v smertnih teshavah je. „Alj je posabil, kar fim mu toljkekrat prepovedala, ino se k' vodi slobil?“ Le smisliti od tega, she vsa trepezhe ino sa vodo leti. Pa tudi tam ga ni ostedila. Sdaj jokaje ino sdihvaje v' vés perleti. Veliko ljudi se krog shalofne matere nabere; v fim se v mli, nar vezh pa bratu; alj shivi zhlovek ji od otroka ni kaj povedati vedel. Koljkor jih je bilo, vsi sklenejo otroka jiskat. Nekoljko jih je shlo v' les, nekoljko po drugih blishnih krajih; spet drugi grejo sa vodo otroka sledit. „Stemnilo se je, ino nikjer ga ne ostedijo.“

„Zhe je v' Donavi vtonil, rezhe nekdo veshkih ribizhov, gotovo bomo njegovo truplo najdli; saj posnamo strugo, ki njo voda ima. Tamo doli na peski pod velikoj verboj ga bo na suho vergla.“

Te besede se mati prestrashi, vsa shalofna k' domu poverne se, ino zelo nozh v' svoji samoti prejoka. Kakor hitro se den sasna, spet sa vodo hiti, saj mertvo truplo svojiga ljubiga otroka v gledat. Vezh dni ino tednov alj nedel je vsako jutro, ino vsak vezher s' trepezhim ferzam sa vodo gor ino dol jiskat hodila. Bibizhi, ki so sjutraj sгодaj na svojo delo shli, alj

pa svezher se k' domu spravljali, so jo pogosto videli, kako je sa vladjam (veliko vodoj) jilka-je roke k' nebesam povsdigvala. Vsim se je prav v' serzi smilila.

She prezej zhasa je minulo, pa mertviga trupla le ni bilo na svetlo; mati ne vidi ino ne sliši vezh od svojiga sinka. Neprenehama je shalovala. „Tako hitro sa en drugim dobri-ga mosh, ino preljubo dete sgubiti, je djala, to je le vender prevezh hudo! Oh! zhe bi ne vedela, de je boshja volja tako, bi obvupala.“ Pogosto li je sama strashno ozhitala, rekozh: „Sakaj nilim bolj skerbnno sa otrokam gledala. Oj vi matere“, je veshankam djala, ki so njo tolashile, „naj vas moja nesrezha smodri, de bote bolj skerbnne!“

Vboga Ljudmila je s' zhasam tol'ko s' hude-la, de je bila bleada ko smert; sama senza nje je bila. Ko so njo ljudje ob nedelih zherno oble-zheno vidili v' zerkov jiti, so djali: „Réva vboga! Ihla bo sa svojim mosham ino otrokam hitro pod grudo.“

Gospod fajmoshter, zhesitlivi starzhek, ki so sa svoje farne prav po ozhetovo skerbeli, so vbogo vdovo she nekoljkrat doma objilkali, ino tolashili; ko so njo pa sdaj v' zerkvi sagledali vso bleado ino vjokano, so se njo vstrashili. Rezhejo ji po opravili k' njim priti. Poterka na njihove vrata, ino v' prebivalnizo stopi. Ravno dober mosh s' sivimi lasmi, pa zherno kapzo na glavi per misi sedé nekaj v' farne buk-

ve pišhejo. Prijasno shenko posdravijo, rekozh: „Le nekoljko poterpite, sdaj sdaj bom dopisal.“ Med tem Ljudmila lepo lizhno podobno ogleduje, ki je v' poslazhenim rimi na steni visela. Prelepa podoba jo tol'ko gine, de se ji solse po lizi vderò. „No Ljudmila,“ sazhdnejo gospod fajmoshter, ki ravno pere odternejo ino vstanejo, „jeli se vam podoba dopade?“ „Oh she pa vender,“ je djala, „jok me posili njo pogledati, toljko perferzhna mi je.“

„Alj pa tudi posnate, koga pomeni?“ fajmoshter na dalej prashajo? „Prav dobro posnam, de je Matere boshje,“ Ljudmila odgovori. „Nisim she take lepe podobe videla; kako shalofna mati svojiga mertviga, Sina objokuje, ino v' svojimi krili dershi.“

„Glejte le,“ rezhejo fajmoshter, „ravno ona je sa val nar lepshi isgled, polna sladkiga tolashenja. Satorej le prav premislite to njeno podobo! Vidite, mezh v' njenih persah je snamenje neisrezhene shalosti, ki je ob smerti boshjiga, Sina tako rekozh po prerokvanji, Simeona njeno terze prebodla. Njene ozhi, ki v' solsah plavajo, v' nebo obernjene, pa terdo sklenjene roke, ki njih povsdiguje, nam pomenijo Marijno poboshnost ino savupanje v' Bogà. „Svetli sharki pa, ki njeno sveto glavo obdajajo, nam kashejo njeno velizhastvo v' nebesih, katero je ikos svojo terplenje ino podanje v' sveto voljo boshjo doslegla.“

„Blaga Ljudmila“, so rekli, „vi ste veliko, sgrabili — svojiga mosha ino svojo dete; na dve plati reshezhi mezh je tudi valhe serze prebodil. Pa le po Marijno k' nebesam poglejte, v' sveto voljo boshjo se podajte, v' Boga savupajte; molite ino profite sa pomózh od sgoraj dolj. „Saj véste, kako je Marija pod krisham stonovitno stala. Ravno tista sveta véra, v' kateri je angela odgovorila, kedar ji je zheshenje prinesil; „Poglej, dekla Gospodova sim, sgodi se mi po njegovi besedi!“ — je tudi v' narvezhi shalofsti njeno serze hladila, de ji od shalofsti poknilo ni. „Sama shiva véra, de kar Bog stori, vse prav naredi, ino de vse, kar on nam poshle, nam k' dobrimu flushi, ter je narboljshi sa nas, bo tudi vas ohranila, de val prevelike shalofsti konez ne bo. Oh ne posabite vender, sakaj de vam dober Bog vse to terplenje poshilja. „Saj vse terplenje sedajnih dni na semlji tolko ni, koljkor je veselje, ki nas v' vezhnosti zhaka. Le v' poterpljenji se prava zhednost ino krepost pokashe; le skos terplenje pridemo v' vezhno shivljenje. Alj ni moral tudi Kristuf terpeti, ino tako v' svojo velizhastvo jiti? Po ravno tem poti je tudi Marija sa njem hodila — ino po takim tudi sa nas druge stese v' nebesa ni.“

Ljudmili so te lepe besede prav globoko v' shalofstno serze segle; ino ni se mogla lepe podobne sadoft nagledati. „Hozhem pojnemati lep izgled shalofstne Matere,“ je djala; „v' nebesa

se hozhem osirati — moliti — terdno savupati, ino s' Marijo rezhi: „Gospod tvoja volja naj se sgoti!“

„Tako je prav!“ rezhejo gospod fajmoshter; „glejte, to me veseli!“ Blagimu gospodu ni bila nobena rezh predraga, shaloftno dušno rasveseliti. Vsemejo drago podobo is stene, ter jo v bogi ribzhovki dajo rekozh: „De svoje svete objube ne posabite, nate! dam vam le to Marijno podobo, valha je. Domo jo vsemito, ino kedar vam bo spet serze otosbno, ino bote na dva kraja resezhi mezh v njem obzhutili — ogleđajte se na to podobo — ponovite svojo sklenitvo ino belezhina valhiga serza, ako Bog da, bo pomalim sazela, tam gor v' nebefih pa vam je prelepa krona pripravljena.“

Ljudmila je gospod fajmoshter lepo v bogala, in njena shaloft se ji je bolj ino bolj ohladila; le kedar je memo drevesa hodila pod katerim je svojga Toneka sadnokrat videla, ji je vselej serze opeklo. Vmillo finokrat v' deblo tiga drevesa nekako omarzo narediti, ino uno lepo Marijno podobo v' tajisto djati. „Le to drevo, je djala, me veseli v' shalofti, kader kolj ga vidim, po tem bom pa na njemu vfa-kejkkrat svojo tolashnizo imela. — Oh,“ je sdehnila, „druge matere svojim pokojnim otrokam vender na pokopalishe kako snaminze postavijo; le to drevo pa naj po tém meni spomin mojiga rajniga Toneta bo.“

Gre dobrimu starimu gospód fajmoshtru pravit, kaj storiti misli, ino oni ji kar ne branijo. „Zhe val bo to toľashilo, tako le napravite;“ so djali. Isdobla (isvotlila) je, zhe ravno silo teshko, okroglo omarizo v' deblo, ino lepo zhedno podobo v' njo napravi — ino koljkokrat je memu hodila, in jo je serze bolelo, je na lepo sveto podobo oserla (ogledala) se, ino je djala: „Naj bom tudi jes dekla Gospodova, kakor je bila Marija, naj se tudi meni po njegovi sveti volji sгоди!“ Ino vsakokrat ji je bilo po tem loshej per serzi.

II.

Hifha na vodi.

Tonetovi redniki.

Tifti zhaf, ko je Tonetova mati svojiga sinka obshalovala, kakor bi she bil mertev, je mladi Tone she le nekoljko meszov zhres pet let star, nad sto ur dalez obhodil, ino je v' veliko, poglavitno zesarfko mesto Dunaj (ki se po nekih krajah Bezh, po drugih pa Vidn imenuje) prishel. Bil je sdrav ino vesel, ter je v' verli hifhi prebival, ki je bila kakor narlepshi grafhina. Tako zhedno ino snashno oblazhilo je imel, kakor bi bil shlahniga rodú — ino kar je sa njega nar vezhi srezha bila, so ga prav skerbno vuzhili vsiga potrebniga, ino

prav po keršhansko sredili so ga. Ino kako se je vse to sgodilo?

Ko se je Tone pod bukvoy prebudil, ino pregledal, gre spet v' bukvoye bukvoyzo brat, ino beršh spet pol zenze nabére. Sdaj mu pa bukvoyiga dreyja smanka; on gre ino pride is hoste ravno sa Donavo. Velika ladja je sa bregam stala. Brodniki so she nekoljko ljudi zhakali, ki bi se s' njemi peljati imeli. Na ladji se je veliko ljudi vasilo, bogatih ino vbogih, ki so sdaj na suho shli. Kar jih je bilo odrashenih, se po ledini prehajajo, otrozi pa sa vodoj prishane (pifane) kamenze poberajo. Kader Toneta vgladajo, hitro k' njemu letijo videt, kaj v' svoji verbovi zenzi ima. Zhedna rijava bukvoyza, ki jo she posnali niso, jim je prav dopadla. „To je pa zhudno lepo kostajnze,“ je djala Nanza, sala dekliza, nekoljko mlajshi ko Tone, vsa po gosposko oblezhena, „nisim she tako drobniga trivoglatiga kostanja vidila.“ — „To ni kostanje,“ pravi Tone, „to ni kaj tako imenitniga, kakor ti misliš, bukvoyza je, dobra sa jefti.“ Vskimu otroku pelhizhko da, ino veliko veselje imajo. Toljko zherstvih otrok videti, ino pa s' njimi dobre volje biti, je Tonetu silo dopadlo, sakaj she nikoli ni v' taki drushbi bil; le malo kdaj je kteriga veshkkih otrok videl. Hitro so si bili dobri, ino oni so mu dali, kar so imeli, grushek ino fliv.

Tone, bi rad ladjo videl, sakaj she nikolj ni toljke ladje tako bliso gledal. Videti hišho,

kako po vodi plava, zhe je ravno vezhi, kakor materna bajtiza, se mu slo zhudno sdi. Otrozi ga s' sabo v' ladjo spravijo. Nanza njega v' fivno lepo zhumnato peljá, ki je sa imenitne popotnike pripravlena bila.

„Jomnefta,“ pravi Tone, „v' tej hifhi je pa lepshi jispa, kakor per nas doma.“ Nanza ino drugi tovarshi mu svoje jigrazhe ino otrozhje rezhi kasati sazhejo. Tone je od samiga veselja, videti toljko prelepih rezhi, pasabil na dom. O tim zhasi ladjo odrinejo, ki velizhastno po Donavi plava; Tone pa pod streho vliga téga ne vidi ino ne vé.

Kar je ljudi na ladji bilo, noben se sa fanteka ne smeni. Popotni, ki so she poprej na ladji bili, so mislili, de je pubizh s' posnejimi na vodo prifhil, ti pa, ki so she le prifhi, so ménili, de je otrok poprejshnih ljudi. She le na vezher, ko se Tonek na glaf dreti sazhe, ki bi rad k' svoji materi shel, ljudje sposnajo, de ptujiga otroka per sebi imajo. Mozhno so se savseli, ino sazhe hudi biti. Nekoljkim se vsmili mati ino otrok, drugi se pa smejijo malimu popotniku, ki se mu je tako zhudno narajmalo, de se s' njimi peljá; brodniki se pa le kregajo, ter pravijo, de ga hozhejo v' vodo vrezhi.

Sdaj se vishi brodnár prisible; bil je tolst, resen mosh, Toneka sa roko prime, ino ga sazhe isprashovati, rekozh: „Dezhko, pové mi

sdaj, od kod si? is kterga mesta, alj is vesi?“ — „Jes nisim is vesi,“ Tonek odgovori. „To je smeshno, pravi brodnár: kje pa si doma?“ „Nafha hifha je sa hostó, bliso vesi.“ — „Prav tako, rezhe brodnár, kako se pa ves imenuje?“ „Ves se imenuje ves. Moja mama lo tako rekli, ter so djali: „Sdaj v' vesi svoni, jutri greva v' ves po kruheka.“ — „Kako pa je tvojim starejšham ime?“ pobara brodnár she ves jesen. „Ne vém,“ odgovori Tonek, „Ateja so pokopali, mamó pa klizhejo, de so ribizhova Mila.“ „Tako! Milka je materi kerstno ime“ pravi brodnár: „kako se pa pishe?“ „Ne pishejo nizh,“ odgovori mali, „saj she brati ne snajo. Mene so pa rekli, de bojo v' sholo poslali, de se bom brati ino pisati navuzhil.“ Brodnár lahko sposna, de od fanta ne bo nizh svedel. Ves nevolju prav jesno rezhe: „Naj bi te bila kukovza kamor drogám sanella, kakor na mojo ladijo.“ — Tonek, ki je she imel solsne ozhi, prav po otroshko odgovori: „Kukovza me ni prinesla; she nikolj jo videl nisim, shal pazh vezhkrat v' spomladi.“

Vsi, kar jih je na barki bilo, so se smejali, brodnár pa ni vedel, kaj bi sazhél. V' tim kraji ravno ni bilo hifh sa vodoj, samotne dobrove so po obèh platih rastle, ino kar oko doneše, ni kraja videti, kjer bi ljudjé prebivali. Ko je she sonze sahajalo, vglédajo od delezh neki turn. Totaj je hotel brodnár otroka sanesti, de bi ga spet materi odrajtali. Pa

neki bogat gospód, ki se je Belina pifal, ino Nankini ozhe bil, ni dopustil. Bil je premošen kupzhevavez, ki je velike skrinje dnarjov, ino drugih rezhi s' sabo imel; sakaj ravno je strahna vojska na Nemihkim bila, ino on, kakor vezh drugih tovarshov ino tovarshiz so pred sovrashnikam beshali.

„Prav rad bi, pravi gospód Belina, de bi v'loga mati otroka gredozh nasaj dobila; alj sdaj se to ne more sgoditi. Sovrashnik sa nami hrnje, ino sa Donavoj gré; zhe bi se le nekoljko ur pomudili, smo v'nevarshini sovrashnikam v'roke priti, ino vse svojo premoshenje sgrabiti. Le vosite v'imeni boshjim.“

Gospód Belina, kteriga je silno skerbelo, brodnike sili, naj zelo nozh vosijo; ravno je o polnim bilo, ino je mesenz lepo svetil. Brodniki se isgovarjejo, de to ni navada; alj sa dobro plazhilo so le per volji, ino zelo nozh peljajo.

Ravno je juterno sonze posjalo, ko so do majhine vesi perpeljali, ki je sa Donavoj bila. Brodnár poprofi veshane, naj otroka prevsemejo, po tistim kraji posvejo, kje bi bil doma, ter ga materi odrajtajo, bojo materi ino otroku vsmilenje skasali, ino dobro dele storili. Kmetji pa pravijo: Kdo vé, izhigavo je dete, lahko de bi se ga isnebiti ne mogli, ino ga morli rediti. Zhasi so terdi, ino vhogih ima-

mo dovolj. Ne bomo li novih teshav nalagali.

Kmalo spet drugo ves v gledajo, unplat (un pol) vode, ki je bliso Donave, velika ino imenitna videti. Brodnar je hotel h' gospofski alj pa k' fajmoshtru jiti, de bi se otroka snebil. Sapovedal je h' kraju peljati. Pa ravno gospod Belina savpije: „Zhujte! — Alj slishite strel, kako topovi (shutki) buzhijo? Sovrashnik je bliso. Kratko nikar se muditi ne smemo, — le naprèj — le naprèj!“ —

Brodnar se boji, de bi otrok poslednizh njemu ostal, ino se sazgne s' gospod Belinam kregati. „Skorej bi se bila sprijela; alj gospa Belinovka, dobra pohlevna dulha, nju sdaj rasmeri. Djala je vfa prijasna ino ljubesniva svojimu moshu: „Vsemiva midva lepiga zhedniga fantizha; imela bova dobro delo, ino vfiga prepira je konez.“ Ta misel gospod Belinetu dopade, ino na ravnost glafno isrezhe: „Le urno vositi! otroka jes vsemem ino ga bom ofkerbel.“ To je bilo brodnarju prav po volji, ino vfi, kar jih je bilo na ladji, hvalijo gospod Belineta sa to.

Srezhno se v' Dunaj pripeljajo. Gospod Belina si kupi veliko verlo hifno, ino sazgne sopet kupzhovati. Dal je svojo edino hzher Nanzo doma vuzhiti, ino Tone se je s' njo lahko vuzhil. Zhe ravno she ni nizh snal, je toljko dobro glavo imel, de se je v' kratkim

tako isvuzhil, de so se mu vsi zhudili. Verh tega je bil ves pohleven in prijasen, je rad vbogal ino lepo Bogu flushil, tako, de sta ga Belinova rada imela, kakor svojiga lastniga otroka. Boga se je bal rasshaliti, in Bogu dopasti ga je nar vezh skerbno; nikolj ni posabil, kar so ga mati vuzhili.

Gospod Belina sposnà, de Tone veselje na kupzhijo ima, ino to ga prav veseli. Pomagal mu je, de se Tone vliga svuzhi, kar je modrimu kupzu vedeti potreba, ino ga po tem v' svojo jispò vsemi, de skupaj pisheta, rajtata. Tone se je prav dobro nosil, ino je svojimu rejnimu ozhetu skerbno flushil. Preden je bil dvajset let star, je she nar imenitnejši opravila imel, ino je vse srezhno skonzhil. Gospod Belina se je le vezhi ino vezhi barantije lotil, je sa vojsko kupoval, ino zhe ravnò ni krajzerja galjufal, je vender le velik dobizhek imel. Dobro je sposnal, de mu njegov rejenz k' tej srezhi pomaga, ki se na vse zhisto sastopi, ino mu je tojko svest. Skerbi ga, kako bi mu vse to skerb ino svestobo povernil.

Nanka je v' tim zhafi možhno odrastla, ino je ljubesniva deviza bila, v' zvetu svojga shivlenja, dobre glave pa tudi shlahniga serza; shiva podoba zhifosti ino nedolshnosti. Gospod Belina njo Tonetu, ki je she sa to odrastil, sa sheno da. Kedar je bila vojska minila, so svetli zefar gospodu Belinetu, ino njegovimu se-

tu shlahnijo dali, sa to, ker sta ob zhasu vojfke veliko desheli pomagala.

Tonetov test ino tasta nista dolgo let lju-biga miru vshivala, ki sta ga toljko posheljela. V kratkih letah sta drugi sa drugim pomerla polna veselja videti, de se je njuna hzher frezhno ino dobro omoshila.

Anton je sdaj nehal barantati, ter je skle-nil na Nemfkhim kako grafhino kupiti, ki so jih sovrashniki ob vojfki obropali, ino katerih je dosti prav dober kup na prodaj bilo. Ponu-jali so mu jih. „Shel je pogledat, ino si ver-lo grafhino isvoli, ki ji Novigrad pravijo, sa-kaj nar bolj mu dopade. Gredozh da vse lepo popraviti, kar so per gradi sovrashniki pokva-rili ino saterli; po tem gre po sheno ino po svojih dvoje otrok.

Ana, Antonova pride na svojo kupleno grafhino, ino kedar vidi, kako so sovrashniki po tem kraji gerdo delali, se silo vshalosti. Veliko hifh je pogorelo, veliko je bilo golih push, ino zele verfte njiv so v' zelini leshale, „Oh prevbogi, vbogi ljudjé,“ je Nana djala, ino solse so jo polile, „morva njim pomagati!“

Antona je veselilo, de je njegova ravno tih misel bila, ko on; vse sta si prisadela ré-vam pomagati. Dafta jim lesa ino doarjov po-fodita, de sazhno sopet pohifhtva staviti; kupita jim semena ino shvine, ter jo med kmete ras-

delita bres vse obresti alj zhinsha. Anton ino njegova Ana sta v' kratkim sred novih hihh, ino rodovitniga polja vesela. Kmetje niso mogli svoje nove gospode dovolj prehvaliti, ino pridejo jima svojo sahvalo fkasati. Anton pa pravi: „Bog mi je frezho dal, de ki sim bil born fantizh, sim sdaj bogat gospod, ino imam vsiga sadoft; ne bilo bi prav, ako bi s' tem zhefar obilno imam, drugim ne pomagal. Me veseli, de sim kaj k' valhi frezhi storiti mogel. Ni vezhi frezhe, kakor drugim k' frezhi pomagati.“

III.

Nefrezhe ob zhasu vojfke.

Ljudmila more svoj dom sapustiti.

Anton, ki so ga sdaj sa shlahniga gospoda imeli, je bil bogat ino imeniten; njegova mati pa, dobra shenka Ljudmila, si je veliko hudiga vshila; borno pa vender sadovoljno je shivela, ter se je v' voljo boshjo podala.

Kmalo po tistim, ko je svojiga Toneta v' bukovji sgubila, so tudi v' tajfki kraj sovrashniki sa Donavoj prifhli, ino vfo hosto obsedli. Ljudmila sapusti svojo lamotno kajshizo, ino pobegne k' svojimu bratu v' vef na ozhetov dom. Pa tudi tamo ni mogla oftati. Vef so v' hudim

boji sovrasniki vezhdel poshgali, ino veshani so se po shrokim rasleteli. Tudi stan, kje je bila Ljudmila doma, je pogorel. Njeni brat li gre sa ribizha flushbe jiskat; Ljudmila se je pa k' svoji sestri podala, petnajst ur hoda od tistod. ,Sestra njo lepo sprime, imela je prezej otrok, ino Ljudmila jih rediti pomaga. ,Sestre so se lepo sastopile, ino si teshave v' ljubesni polajihale, ki njima jih je huda vojilka prinella. Veliko let je she preteklo, kar od brata pilmo dobite, ki is doma pishe, de mu je shena vmerla, njegove hzhere so se ob zhasu vojilke drogam omoshile, ter prosi naj bi Ljudmila prishla njega gospodinit. Ljudmila se torej spet v' svoj domazh kraj poverne.

Kedar v' domazho vef pride, je bil nje prvi pot v' blishno bukovje drevo pojiskat, na katerim je prelepo podobo sapustila, ki nje v' naglim pobegi s' seboj vseti vtegnila ni. Pa Bog pomagaj! kako se je vse premenilo. Pota do njene hishize ni bilo vezh sledu; s' velikoj travoj ino germovjam je bil prerashen. Koder je svoje dni nilko germovje rastlo, sdaj visoko kolhato drevje stoji; veliko stariga drevja, ki ga je Ljudmila posnala, ni bilo videti vezh. Tudi svoje borne bajtize ni sledu vezh najdla; zelo mesta, na katerim je stala, ni bilo posnati. Vse okrog je velika temna gosha sarastla. Dolgo dolgo je Ljudmila svojo drevo jiskala, pod katerim se je svoje dni toljkokrat jokala. Skos ternje, ino she tako

gosto germovje je preplasila, ino vsako bukev ogledala. Naj si ravno lepe podobe ne najdem, je djala, saj se bo she omarza vender vidila, ki je v drevo vsekana; po njej bom drevo sposnala, na katerim sim podobo shalofine Matere boshje imela.“

„Ne trudite se saftonj, dobra mamiza!“ pravi neki starzhek, ki je po hosti suho drážje pobiral. „Drevo she dolgo ne stoji vezh. Kakor se je nam v' veli godilo, ko smo nasaj prihli, tako se nam tudi v' lesi godi. Otroke smo sapustili, ino sdaj so odrasteni ljudjé; kar jih je tistokrat v' nar boljshib letah bilo, so sdaj starzheki, ino starih ni vezh, ki smo jih sapustili. Mlado drevje je staro podraftlo. Vse na sveti se hitro premeni, nar hitrejshi pa zhlovek. Nimamo tukaj oftaje — naj torej tajisti stanoviten dom jishemo, ki nar tamo gori pripravljen zhaka.“ Starzhek je shel svoj pot — ino Ljudmila je drevo jilkati nehala, ter ga ni mislila vezh najti.

Shlahen gospod Belina je dve uri dalezh od tiste veli stanoval, v' kateri je Ljudmila sdaj shivela; pa v'f ino les sta bila njegove grafhine lastina, ki njo je bil kupil. Eniga dne pride v' tisto hosto velhanam derva sa simo odkasovat. Ker se je bila hosta slo sarastla, ino veliko stariga drevja, je hotel sam per odkasengi biti, de bi se drevje v' shkodo ne sékalo. Tudi je hotel prizha biti,

de vsaki boshez svoj del dobi. Rekel je gospodarjam v' hosto priti, ter je sdaj temu sdaj unimu kako drevo dal. Ljudmila je tudi shla, pa sa svojiga brata. Po versti, po kateri je shlahén gospod drevesa dajal, je drevo, pod katerim je ravno shlahnik stal, brata sadelo. Ljudmila se gospodu perblisha rekozh: „Premili gospod, naj ne samérijo, de moj brat sam ne pride; boln je, ino she is postelje ne more.“ Gospod Belina mišlil ni, de bi ostarliva, bor-no oblezhena shenka, ki sdaj s' njim govori, njegova mati bila; tudi njej bi ne bilo v' glavo padlo, de je lep mlad shlahen gospod, v' zhed-ni rijavi sukni, ki slat perstan s' dragim dé-mantam nosi, njeni sin. Dobra babiza se mu je prevezh v' serze vsmilila, de si njo ravno posnal ni; drevo ji odkashe.

Gospodov hostnikar (alj forshtnar) sazhne braniti rekozh: „Vbogim ljudém je shkoda bukoviga drevja dajati; topovke ino pa brese so dosti dobre sa take. Bukove derva se morjo sa shlahno gospodo, ino pa sa grašhinške pri-varvati.“ Gospod Belina hostnikarja ojštro pogleda, ter pravi: „Ne samo slabiga, sa kar she nam ni mar, ampak tudi nar boljšhiga mormo vbogim podeliti, posebno ob zhalih ve-like šile, kakor so potrebni. Drevo je sdaj te shenke, ki ima bolniga brata; pa tudi poseka-ti, sdrobiti, ino pred prag ji ga morte spravi-ti. Le rozhno dervarji po njem mahnite, she popréj ko sazhnete moje derva zépti.“ Gospod

Belina isgovori ino se hitro naprej spravi, de bi ga ne hvalila. Ljudmila od veselja s' solsnimi ozhmí sa njim gleda, ino pravi: „Bog poverni dobrimu gospodu!“ ino je tudi svoj pot íhla.

Pred 26 letmi sta se mati ino sin v' tej hosti sadnokrat vidila, ino ravno sdaj sta se spet snajdla, zhe ravno se nista sposnala. Lehko bi se nikolj vezh sposnala ne bila — ako bi Bog jima te frezhe tako lepo ne bil naravnal.

IV.

Podoba Matere boshje.

Vefela sposnava.

Dervarjov dva primeta sa svoje dervnize, ino kakor je shlahen gospod vkasal, mahoma nad drevo fesheta. Drevo posekano po tleh sahruje, moshje pa ostermijo ino vpijejo: „Zhudesh! zhudesh!“ Bukva je bila v' spod she nekoljko perhla; nekoljko se je vlomila, sbkorja debela olufhila, ino moshjé podobó v' drevesi saglédajo, ki jo je Ljudmila toljko jíškala. Podoba je bila she kakor nova, poslazhen oblek (rim) se je od sonza bliskal, kakor bi vse v' enim sharki bilo. Dervarji so bili she vsi mladi, satorej niso stare prigodbe védeli. „Te-

ga pa vender ne saftopimo, so djali, kako bi ta lepa podoba v' drevo prishla. „Saj ni bilo obene votline videti; shkorja je bila, kakor per drugih starih drevesah po hofli. Takiga she pa nismo vzhakali; v' resnizi, to je ozhiten zhudesh!“

Na toljki shum, ki so ga dervarji imeli, shlahen gospod Belina pride, ki je nekoljko dve sto korakov od tistod drevesa sa posekati odkasoval, ino vbogim derva delil. Vseme podobo v' roke, ter njo prav zhisto ogleduje. „V' resnizi prav lepa podoba je, bi rekel, de she nisim lepshi videl! Kako blédo je lize shalofne Matere! ino kako milo k' nebesam gléda! Tudi njeno vis'novato oblazhilo, pa lep môder plajsh zhedno ogernjen, je vse prav prav lepo. Kako pa sala podoba na to drevo prishla je, si lahko vraitamo. Neki bogabojezh kristjan je v' drevo omarzo isdohil, ino podobo v' njo postavil. S' zhasama je shkorja, kakor je per drevji navada, omarzo obraftia, ter je podobo v' drevo sakrila.

Gospod Belina she ni prav isgovoril, kar ves bled postane; roka, v' kateri je podobo imel, se mu mozhno trefe. „Sa boshji zhas!“ je djal, „to je vender zhudno.“ Ni mogel vezh stati, ter se na panj vsede. Obernil je namrezh podobo, ino je od sadej sapisano bral: *V' leti po Kristusovim rojstvi 1632, 10ga Kosoperska, sim tukaj pod tem drevesam svojiga ediniga sinka*

Toneta, ki je bil pet let ino tri mese star, poslednokrat vidila. Bog ga ovarji, kjerkolj je, ino potolashi, kakor je nekdanj Marijo pod krisham, tudi mene — shalofino mater Ljudmilo, Snrekerzo.

Ko bi vstrelil, mu na misel pade: „To sgubleno dete sim jes; ime ino leto ravno mene sadeneta; moja mati so to podobo v' drevo djali.“

Ravno to sam s' sebo premishluje, kar njegova mati prisopihala. V' hosti je she nekoljko fosede zhakala, de bi v' tovarshiji k' domu shle, ino sdaj sashishi, de se je podoba najdla, kar se je po vli dobrovi hitro rasvedelo. „Oh shlahni Gospod!“ je djala, „podoba je moja; prolim vas, dajte jo meni. Le poglejte, taj je moje ime od sadej sapifano; rajni gospod fajmolhter, ki sim jih naprofila, so me na podobo sapifali, ino she tudi nekaj vezh besedi so sravno priftavili, kakor sim sheljela. Joj vender,“ je isdihnila, viditi posekano drevo; „to je tista bukev, pod kateroj je moj Tone sadnobart toljko sladko spal, preden sim ga sgubila! Koljkokrat sim memo hodila, kar sim spet v' kraj prifhla, pa nje nilim posnala. O moj Tonek! de she le mesto enkrat najdem, na katerim so te moje ozhi sadnokrat vidile! Oh tebe pa she ne bom na tem sveti vezh vidla! Sdi se mi, kakor bi stala na tvojim pokopalishi!“

Od prevelikiga joka ni mogla govoriti vezh.

Gospod Belina je le stermezh vbogo revno shenko sa svojo mater sposnoval. „Serze se mu je vnelo; she hozhe vftati, ino njo objeti rekozh: „O moja mati!“ pa hitro se spomni, de bi prenaglo veselje materi shkodvalo, alj bi bilo zelo njena smert. Prijasno njo torej sa roko prime, ji s' svojim robzam alj haderzo felse vtere, njo tolashi, ter ji polahoma dopové, de njeni sin she shiví, ino de ga on dobro posna; fkoraj ga bo spet vidila. Po tih ino takih pogovorih she le to veselo besedo isrezhe: „Jes sim Anton vash sin!“ Mati savpije: „Ti si!“ ino se ga oklene, ter od veselja govoriti ne more. Dolgo sta si molzhé na perfih flonela, ino kar je ljudi okolj stalo, vfi so se jokali.

„Preljuba moja mati!“ sazhne shlahen gospód, „Bog je vam valho veselje dopolnil, kar ste ga sa mene profili, kakor na podobi stoji! Po vfih mojih potah je bil Bog s' meno, ino mi je u' vfih rezheh obilno frezhe dal. Bog je vam pa tudi svefto dopolnil, kar ste ga sa sami sebe profili; potolashil val je, kakor Marijo, ter vam je fina, kteriga ste she mertviga objokovali, tako rekozh spet obudil, de ga she shiviga na tim sveti vidite. Na ravno tim mesti, ko naj je raskrušhil (raslozhil) naj je tudi spet sdrushil. On je podobo na drevesi fkerbno okovaril, ino jo ravno ob pravim zhafi spet pokasal, de se lahko sposnava. Tudi nama je ozbitno fkasal, de on vse rezhi k' nashimu pridu ravná.“

„Ref je!“ pravi mati. „Tebe je meni Bog vsel, ker bi te bila lahko savolj prevelike slepe ljubeshni flabo isredila, ino ne prav podvuzhila! „Spet mi je tebe dal, de bosh moja pomozh v' starosti, sa zelo to okoljzo pa dober angel v' fili.

Vse, kar Bog stori,
Prav naredi;

„Naj bo hvaleno njega presveto ime!“ Ljudjé so njene besede gladko poterdili, ino s' njo hvalili nekonzhno boshjo ljubeshen ino modróst.

Shlahen gospód svojimu hostnikarju vkashe, naj Ljudmilnimu bratu pové, de she le jutri k' domu pride, ino svojiga fina s' sebo pripeljá; Ljudmila pa je sosedo naprosila bratu tizhaf skerbno postrezhi. Sdaj rezhe svojo kuzhijo pripeljati, svojo mater v' njo posadi, se shtriz nje vsede, ino tako se v' njegovo grafhino peljata. V' gradi je blaga Ljudmila novo veselje imela. Ba'la se je v' svoji borni obleki pred svojo sneho, shlahno gospó; pa Antonja je bila predobriga serza, de bi na to kaj porajtala. Naproti ji je hitela, njo objela ino lepo posdravila, ter je bila vesela mater svojiga ljubiga mosha sposnati. Od veselja se Ljudmila joka. Ino kedar ji she njena vnuzhiza Nandeka ino Marizo pripeljajo, blaga bogabojezha otroka kakor dva angelza, ni od veselja vedela, kaj bi sazhela,

„Neisrežhena je bila nekdaj moja shaloft,“ je djala; „pa vender ſhe vezhi je sdaj moja radoſt (veſelje). Le jokala bi ſe — molila — ino pa hvalila Boga od veſelja. Dober Bog, ker ſhe ti na tim ſveti terplenje zhloveka v' toljko veſelje premenih, kako ſhe le bo tam per tebi v' nebelih! Tam ſhe le zhaka breskonzhno veſelje na naſ!“

Drugi dan vkaſhe ſhlahen goſpód ſpet ſvojo kuzhijo naprezhi, ino ſe s' materjo bolniga brata objiſkat pelá. Ljudmila je per bratu oſtala ino mu ſtregla, dokler je ſpet oſdravil; po tem je ſhla v' graſkino, kjer ſta njo Anton ino Antonka imeti hotla. Tudi ſa Antonoviga ſtriza, ino ſa teto ſta prav ljubesnivo ſkerbela; ſakaj ni nju bilo borne ino poredne ſhlahte fram, de ſta ſi ravno bila bogata ino imenitna. Enkrat ſta vſo ſhlahto, ſtaríſhe, otroke ino vnuke na dobro voljo povabila, ino mati Ljudmila je med njemi na pervim meſti ſedela. Dobri zhlovezheki ſo ſe neisrežheno veſelili, ker ſta jim ſhlahen goſpód in goſpá toljko prijaſno ino lepo poſtregla; od prevelikiga veſelja ſo jih ſolſe polivale.

Per tej prilošnosti ſta jih iſpraſhala, kako ſe katerimu godi, ino po tem ſta vſakimu ſa potrebo pomogla; to de ne prevezh, ampak kar je bilo prav, de ſo ſe lahko poſhteno ſhivili.

Podobo shalofne Matere boshje je sdaj
 gospód na lepim kraji v' prebivavnizo obefil.
 „Podoba,“ je djal, „naj nam bo vedni spomin v'
 Boga savupati, in neprenehama njega hvali-
 titi. Kakor prelepo milo se Marija na tej po-
 dobi v' nebo osira (ogleduje), povsdignimo k'
 nebesam tudi mi svoje serzé.“

„Kaj bi naš na tim sveti v' toljkih ne-
 varnostih ino teshavah bolj greha ovarvalo,
 v' dobrim poterdilo, ino potolashilo v' terplen-
 ji — kakor pogledati v' sveto nebó?“

„Svetle so
 Vrate gor' v' sveto nebó.
 Teshke fkerbi le te semlje,
 „Serze taj s' sebó ne jemle.
 Oj kak bo tam gor lepó!
 Le damó!

Prej in sdaj
 Krishov poln je le ti kraj.
 Hudo s' dobrim se vojskuje,
 Semljo s' revam napolnuje;
 Miru najti tu ni nam,
 Mir bo tam.

"Dobro analožno Matero bošča je edin
 zopred na lepim kraji v predvzame obeli.
 "Dobro" je dal, naj nam bo vedni sporn v
 Bogu svetosti, in neopredelana njeza dva-
 lita. Kakor prelepo milo je Marija na tej po-
 dobi v, nego osnu (ogledajo), povadigimo k
 nedežari tudi mi svoje kaze."

"Kaj bi naš na tim svetih v, tojstih no-
 varnostih ino teshavah bolj greha ozarvalo
 v dobim poterdilo, mo potolashilo v, tojstih
 ino — kakor pogledali v, svetlo nebo?"

Svetlo je
 Tamo gor v svetlo nebo,
 Teshka teshki le to semje,
 Serje taj a lebo no jantje,
 O! kak bo tam gor lego!
 Le damo!

Prej in abaj
 Krishov pola je le ti kraj,
 Hudo a' dobim le vofkraj,
 Semje a' vexam napotujaj,
 Miru najdi tu na oam,
 Mir bo tam.

K A P E L I Z A:

Kratka povest
sa
mlade ljudi.

Is Nemškiga
p o
Krištofu Šmidu
Poslovenil
Miha Štojan

KAPITEL A.

Einleitung

1

Erste Abtheilung

---

1. Buch

1

2. Buch

3. Buch

4. Buch

M o l i t n e b u k v i z e .

Jaka Hvale je bil sali mladenzh, ves sdrav ino shiv; se je kotlarstva prav dobro ino popolnema isvuzhil, ino je she tri leta na deshe- lah bil. „Spodobno oblezhen je teshek kanjer alj ronz na herbti nelil, gerzhovo palizo pa v' roki, ino je enkrat, vrozh polétni dan, po ne- ki hosti hodil, ter si je sajshel. Dobre dve uri se je sem ino taj motil, sadnizh she ni vedil ne naprej, ne nasaj. „Senze se je she v' boshji gnadi nagnilo, in sdaj sagleda slati krishez, ki se je od vezhérniga sonza osharjen na verhu neke kapelize is med temnih hojk (jel) svetil. On se kje podá, pride kmalo na dober pešh pot, ino najde kapelizo, katera je na selenim grizhku (homzi) v' samoti stala.

Njegov ozhe so mu lep nauk na pot dali : „Zhe le koljzhkaj zhasa ino priloshnosti imásh, ne idi nikdar memo odperte zerkve, de bi no- ter ne stopil; sakaj, ona sa nizhesar drusiga ni posidana, ko sa to, de bi se „Stvarnik v'

nji zhaftil; naj te turn na to spomni, kater kakor raven perst k' nebesam kashe. Kako bi lepo priloshnost samudil, svoje ferze k' nebesam povsdigniti, ino pred svojiga nar vezhiga dobrotnika poklekniti! Tudi se lahko perméri, de kako sveto podobo sagledafh, ki bo tvoje ferze rasveselila; tudi se ti lahko kak lep nauk narajma, katerga bofh bral, troiht ino serzhnost v' njemu najdel, in se v' dobrim vterdil.“

Jaka se je kmalo spomnil ozhetovih besedi, in je v' odperto kapelizo shel. Temen obok (velb), sive stene, voske okne, okrogle shajbize, altar po stari shegi narejen vidi, in stare zhase premishluje, v' katerih so to kapelizo postavili. Velika tihota, katera je na tim Bogu posvezhenim mesti bila, ga moliti opominja. — V' sadni stol per vratih poklekne, ino moli. Poprej kakor je kanjer spet sadel, she naprej k' velikimu altarju stopi, podobo sred altarja prav spregledat. Pred altarjam sagleda na stolzi majhne, prav lizhne molitne bukvize, v' rodezhe lepo svesane, ino dobro postlzhene. Bukvize odpre — in ko okamnen ostermi. V' bukvizah na pervim belim listi bere svoje ime sapifano — od svoje lastne roke. Alj sdelo se mu je, kakor bi se mu senjalo; kar je videl, komaj je verjel svojim ozhém.

Sdaj prebira bukvize, gleda filno lepo podobo, predi — Jesus, kako otroke objem-

Ije, — nekatire molitve, ene lepe verstize v' bukvizah so njega pomnile, de je bukvize te posnal. „Gotovo,“ je ves ganjen rekel, „te bukvize so bile enkrat sa réf moje; ime je od moje lastne roke pisano. Tako sim pisal, ko sim šhe v' sholo hodil. Alj kako so te bukvize v' to samotno kapelizo, v' sredo te velike hoste prifhle, — tiga sapopasti ne morem.“

II.

„Srezhne ozhi.“

Jaka se svojih otrozhjih let prav shivo spomni.

Velike shelje, svoje ljube ob'eti, se v' njegovim serzu sbudijo. Vrozhe solse se mu po lizi vdirajo. „O moj ljubi, dobrothvi Bog!“ je rekel, ter je v' stol pokleknil, „kako dobre starishe si mi vender dal! kako srezhne dni smo vender mi otrozi nekdej imeli v' svoji ozhetovi hilhi! O kako srezhen sim jes tezhas bil — ko so ljubesniva ino prijasna mati per misizi shivali, mi otrozi pa po zele ure okolj njih sedeli, alj stali, ker so nam toljko lepiga od tebe, Ozhe, ino od tvojiga ljubiga, Sina pravili — ko so nam nash dober ino poshten ozhe, zhe so zel dan po opravih hodili, svezher, kader so domu prifhli, nam

vse sorte lepe pergodbe perpovedovali, na rasveselili, in v' dobrim podvuzhili; ko sva s' mojej sestrizoj v' lepim verti polek hifhe si igrala, alj kakshne male vertne opravila k' veselju najnih starejshov opravljala! — Alj shalofna, huda vojska na je — oh! she sdalnejs na shiga lepiga kraja raspodila, ino na kricham svet raslhkropila!“

„Oh! moja ljuba mati so she sdalnejs v' revshini vmerli, ino njihova skerbna roka, is katere sim jes te bukvize prijel, je she v' grobi segnila. Od mojiga dobriga ozheta she dolgo kar besede ne slifhim; tud njih je narbersh shalof ino vbofhtvo pred zhasam podsemljo spravilo! Kje neki moja vboga sestra okolj hodi, — alj she shivi, ino kako se ji godi, ne vém! Lozhen od v'lih mojnih ljubih, shivim sdaj sam na lveti! „Sam ti, vsevedjozhi Bog, vesh, zhe moj ozhe ino sestra she shivita! O zhe le eden od njih she shivi — spravi na ti sopet skupej! Vsmili se mene, o Bog poln milofsti, v'flifhi sdaj molitvo, s' katero so tedaj moj ozhe k' tebi sdihvali, ko sim jih sadnokrat vidil, dopolni shegen, katerga so polni vére v' tebe meni podelili, ko so flovo jemali.“

Tako je Jaka she dolgo molil. Po tem vstane. „Tih bukviz,“ je rekel, „si ne vupam s' saboj vseti, ne vém, zhe jih she smém sa svoje imeti. Jih je she kdo tukaj posabil, ino pride gotovo, she lahko pred nozhjo, po nje. Nar boljsho bo, de pozhakam

tukaj en zhaf. Lehko, de od mojih ljudi svém.“

V' mislah se vsede v' en kotez kapélize, ino sazhne v' tih bukvizah brati. Ni she dveh strani prebral — kar stopi v' kapélizo neko dek-le per sheftnajstih letah. Bogabojezhnost se ji 's obrasa sveti, pridnost se na njenim snashnim oblazhili posná. Ponishno se altarju perblisha, se pred njim nifko perklone, ino na glaf is-dihne: „O ti moj ljubi Bog! ni jih vezh tukaj! rajshi bi bila, Bog vé, kaj sgubila.“ Vfa poboshna en zhaf klezhè pred altarjam moli, po tem vftane, ino hozhe sopet iti.

Sdaj stopi Jaka s' bukvizami v' rokah na prej. Ona ga poprej ni vidila. — Rezhe ji s' sposhtovanjam: „Ste vi te bukvize tukaj po-sabili?“

„Ja,“ je odgovorila vfa veséla, kedar jih je v' njegovi roki sagledala. „Saj stoji predi sapisano ime „Jaka Hvale.“

„Meni se vidi, de vam je sa te bukvize filno veliko,“ je rekel Jaka, „alj smém vpra-shati sakaj? Ime Jaka Hvale mi je dobro sna-no. Jes bi vam lahko dosti od njega povedal.“

„O ko bi vi to samogli,“ je rekla, „vi bi mene preferzhno rasveselili. Jakob je meni slo na serzi. Dosti popotnikov je sfer pravi-

lo, de so ga tam pa tam videli. Alj skasalo se je, de ni bilo ref, kar so povedali.“

„Jes vam moram vender nekaj svojiga shivlenja povedati,“ je dalej djala, „leško, de bote is tega vseli, zhe vam je ti Jaka snan, kteriga jes menim. Ozhe so bili bliso Lafhkiga. Vojška naf je primorala ljubo domazhijo sapuštiti. Tisti gospod katermu so flushili, so sami ob vse svoje prishli, ino niso premogli nam kaj pomagati. Velika je bila revshina, katera naf je sadéla; mati so nam od shalosti vmerli, vbohtvo so ozhe she enkrat tako hudo zhutili, ker savolj dvojih otrok, mene ino mojiga brata, niso samogli po sveti iti, ino druge flushbe jiskáti.

Neki dobrotliv kotlár v' mestí, v' katerim so mati vmerli, kí ni otrok inel, se je naf vsmilil, ino je mojiga brata sa en zhas k' sebi vsél. Midva s' ozhetam sva se pa naprej podala, ino silno dalezh okolj prishla. Na enkrat so tudi moj ozhe sboleli, ino v' enih dnéh so vmerli. Jes sim she le 6 let stara bila, ino she nisem samogla svoje nesrezhe dosti sposnati.

Polhtena shena se je mene vsmilila, ino me je k' sebi vséla. Sdaj je she pa deset lét, kar so ozhe vmerli, ino od tistih malov — nisim nizhesar vezh od brata flishala. Ozhe so she tisto nozh, ko so vmerli, ofhtirja, per katermu sva pod strehoj bila, sdihovaje profili, svojo

smert ino shengen mojemu bratu sporozhiti, ino tiga dobrotliviga kotlarja profiti, de bi to sapulheno firotó sa fina vsél. S' trepezhoj rokoj so ozhe she na pol mertvi ime mefta, ino dobriga mosha, per katerim je tedaj moj brat bil na popirzhek sapifali. H' nefrezhi pa se je ta listek sgubil.“

„Dekla, katera ni brati snala, ga je per pometanju jispize, v' kateri so ozhe vmerli, v' roke dobila, ino kakor eno rezh bres vrednosti rastergala, ino savergla. Oh koljko tavshent krat sem she na svojiga brata mislila! Povsod smo po njem sprashovali, alj vse prashanje je saftonj. Vse, kar imam od njega, so te bukvice. Zhe jih ravno nisem 's njegovih rok prejela, tako je vender njegovo ime od njegove roke noter sapifano, ino so mi sa prav dragi spomin.“

„Jes sim jih najfhla na dnu male shkrynje, v' kateri smo svojo majhino premoshenje iméli.“

„Kedar so ozhe mojiga brata per kotlarju pustili, ino so mu njegovo oblazhilo is shkrynje dali, so na bukve posabili, ino tako so meni v' roke prifhle.“

Jaka, katerimu so she dolgo felse v' ozheh jigrate, ves ganjen s' trepezhim glasam savpije: „O Bog! kako zhudovit si ti! Kaj ne, ljubo dete, tebi je ime Lojsika!“

„Ja,“ je rekla, ter ga je dobro pogledala, „Lojsa Hvaletova mi je ime!“

„O tako bodi tavshent ino tavshent krat posdravljena — ljubesniva sestra!“ je rekel, „glej te verstize sem jes pifal: to je moje ime. Jes sem v' resnizi tvoj brat, Jaka Hvale.“

„Sestra, svojiga brata spet viditi, se ni vedla kamo djati. Tudi brat je bil možhno ganjen. Oba sta enzhaf stala bres vse beséde. Po tem so obedva solse veselja polile; ino pred altarjam sta se prav serzhno posdravila.

III.

Kako se je bratu ino sestri godilo.

Kedar sta si od velikiga veselja, se spet sniti, nokoljko odehnila, je brat rekel: „O ti moja ljuba, dobra sestra! dobro se s'he spomnim, kako sim od tebe slovo jemal. Neka ptuja gospôda, katera je tudi, kakor rajni ozhe pred sovrashnikam na pobegi bila, ino ravno tak dvoje otrók s' seboj imela, se je na vsmilila, ino obljubila, tebe do perviga mesta s' seboj vseti; najin ozhe pa so hotli, ker ni bilo sa njih v' kuzhiji prostora, pesh iti. Do-

brošhe vem, kako se ti je dobro sdélo, de so te v'kuzhijo vseli, ino kako sem jes jokal, ko sem vidil, de so te ozhe v'kuzhijo vsdignili. Tedaj si ti šhe silno majhina bila, ino meni si smeraj kakor otrok v' spomini bila. Ti si pa med tim tako velika israftila, ino se mi prav sdrava vidish. Ne bil bi te vezh posnal, ljuba sestra! Hvala Bogu, de te spet imam."

„Oh,“ je dalej rekel, „moje serze je toljko veselo; le zhudo, de mi ne pozhi od veselja, ker sim te sopet najdil, ljuba sestra! pa tudi od shaloſti, ker sdaj gotovo vem, — kar se mi je smeraj sdélo — de ozhe vezh ne shivijo! O ti ne verjameſh, koljko bridkih ur sim jes imel, de jes ino moj poſhten kotlár, kateri me je tako dobrotlivo gor vsél, nobeniga piſma niſva od ozheta prijéla. Te dober mojſtar me je vender ſvojga rokodelſtva navuzhil. Pa sim doſtikrat ſliſhati moral, kako ſo ga ljudje jesikali, de je tako neumen bil, ino mene gor vsel. Rekli ſo mu, de ſo ga moj ozhe ogoljſali, ker beſedo, sopet po mene priti, ino ſroſhke ſa mene poverniti, niſo dopolnili. Ljudje ſo rekli, de ſo moj ozhe le gledali, kako bi ſe mene snebili, ino me ſapuſtili. Lahko ſi miſliſh, kako ſo take beſede moje ſerze morile, zhe ravno jim niſim verjél. Kako bi bil ſamogel jes to verjeti! O ti ja veſh, kako poſhten ino poboshen ſo najni ozhe bili!“

„Pāzh, to so sa ref bili!“ je rekla Lojsa. „Vse svoje shive dni ne bom posabila, kako so tisto nozh, v' kateri so vmirali, mene sbuditi ino h' svoji smertni posteli priti rekli, ino kako so tedaj mene — ino tudi tebe — ljubi brat, — she shegnali. Med tim jih je bilo tako poboshno viditi, kakor de bi she bili v' nebefa samakneni. Pa podoba mojiga vmerijozhiga ozheta mi nikdar is serza ne bode prilhla!“

„Oh,“ je djal Jaka, „kedar sim ravno poprej v' to kapelizo stopil, sim se posebno prav shivo najniga ozheta spomnil. Bilo mi je, kakor de bi bil njihovo zhaftitlivo podobo pred seboj vidil, ravno tako, kakor so sadno krat s' shalofnim ino bledim oblizhjam pred menoj stali, ino od mene slovo jemali. Bilo mi je, kakor de bi se to bilo she le vzheraj gogilo, zhe je she ravno od tistih mal veliko let preteklo. Bilo je sjutraj po tistim dnevu, ko si se ti v' kuzhiji odpelala. Ozhe so se tisto jutro sгодaj na pot podali. „Spremil sim jih do perve veši. Zerkvene vrate so odperte bile, per tej perloshnosti so me opominali, de naj nikdar memo odpertih zerkvenih vrat ne grem. „Shli so s' menoj v' zerkvo. Nikogar she tako sгодaj notri ni bilo. Ozhe so s' menoj pred altar dol pokleknili, ino v' folsah molili; jes sim se jokal, ino tudi molil. Na to so vstali ino rekli: „Sdaj sim tebe, ljubi Jaka, ino mojo dobro Lojsa Bogu prav

perporozhil, ino vaj njemu zhisto zhres dal.“ Opominjali so me po tem, Boga vedno pred ozhmi ino v' ferzi imeti, Jesufov boshji nauk smeraj svesto dopolnovati, ino nikdar kaj hudiga storiti. „Jes ne bom dolgo vezh shivel, so med drugim rekli, in ti me lahko sdaj sadnokrat vidish.“ Zhe bosh pa enkrat premogel, jiměj skerb na svojo ljubo sestro, dober brat.“ Jes sim pred altarjam moral roko dati, de hozhem vse dopolniti, kar so mi rekli. Po tem so mi vkasali dol poklekniti, so vfi poboshni proti nebesam pogledali, ino me shegnali. Na to so me vsdignili, kushnili, tudi mi nekaj dnarjov dali, ino od jokanja so komaj she te besede isrekli: „Bog naj bo s' teboj!“ Kedar sva is zerkve prishla, so me s' svojim rasjokanimi ozhmi she enkrat neisrezheno shalofno ino milo pogledali, ino sdihvaje rekli: „Shivi tako, de bova v' nebesih sopet skupej prishla!“ Na to so se hitro obernili, ino nagloma sa voglam zerkve is pred mojih ozhi odjishli; — ino od tistiga zhafa jih nisem vezh vidil! Tu, v' tej kapelizi mi je tajista shalofna lozhitva prav v' ferze segla.“

„Ta gorezha molituv dobriga ozheta v' tisti priprosti zerkvi mi je sopet v' spomin prishla. Bilo mi je, kakor de bi jih vidil pred altarjam klezhati. Molil sim v' folsah, de bi se me Bog vsmilil, ino mi po toljkih letah gorezhih shelj vunder enkrat kaj od ozheta ino

tebe svediti dal. — O kakō sim potolashen, de rajin ozhe na me niso posabili, de so s'he v' smerti na me mislili, ino me shegnali!“

„O preljubiga dobriga Ozheta!“ je rekla sestra, vsa v' s'olsah, „oni so sdaj v' nebesah, ino njihov shegen ozhitno nad nama — njihovima otrokama pozhiva. V' resnizi, ljubi braitez, prav zhudno je vender to.“

„Pred altarjam une zerkve so ozhe od tebe slovo jemali, ino pred altarjam le te kapélize se midva — njihova otroka sopet snajdeva. To je od Boga! Bog je molitvo ozheta v' uni zerkvi, ino tvojo molitvo v' tej kapélizi v'flihal! — O hvala Bogu, de si opominvanju rajniga ozheta svešt ostal, ino Boga pred ozhmi imél! Hvala Bogu, de per tej kapélizi nifi memo shel, drugazhi bi se midva na tem svéti nikdar ne bila snajshla. — O pojdi, tukaj pred altar moreva kar dol poklekniti, ino Boga sahvaliti, de naj je tako frezhno fkupej spravil!“

Oba sta pred altar pokleknila, ino se is zeliga serza s' gorkimi s'olsami sa dobrotlivo previdnost Boga sahvalila.

IV.

Dober kófez kruha.

Po tem je rekel brat k' sestri: „Sdaj mi pa vender povéj, preljubesniva sestra, kako sa boshjo voljo si ti tu semkaj prishla, ino kako si se v' to veliko hosto upala?“

„Nisva tako dalezh v' hosti,“ je rekla Lojsa, „kakor ti mislish. Hosta se tukaj she skoraj skonzhava, ino ljudjé todi neprenehama sem ter tje hodijo. Ta kapeliza je she sdalne nej moj nar ljubshi kraj. V' spomladi (vigredi) ino po léti se podam, zhe je vreme lepo, skoraj vsako nedeljo tudi v' to kapelizo. Pot semkaj je ves po lepi senzi, ino silno prijeten. Dobra prijatelza, prav saftopna ino pridna bzher nekiga tershana me skoraj vsakokrat sprejme. Doneš pa ravno zhafa ni imela. Te male bukvice, katire nar raj per molitvi imam, skoraj vselej s' seboj vsamem, zhe jih ravno she skoraj is glave snam. Tavshentkrat sim na tebe, ljubi brat, v' tej zerkvizi mislila, ino sim h' Bogu sdihovala, de bi mi tebe sopet dal. Ino tudi ta moja molituv ni bila saftonj. Skos te majhin permérk, de sim bukvice tukaj posabila, mi je Bog mojiga ljubiga brata perpeljal. Sguba tih bukviz se mi je sdela velika nesrézha, ino je sdaj moja nar vezhi srezha!“

„Ravno taka,“ je rekel brat, „je s' mo-
joj smotoj v' hoſti! Jes ſim bil slo ſhaloſten,
de ſim pot ſgubil — ino koljko je sdaj moja
veſelje, de ſim tebe najdel. Tako vlelej pri-
de; ſkos terplenje Bog k' veſelju pelja. Alj
kje ſi pa sdaj, preljuba ſeſtra?“

„Nekoljko pol ure od tod,“ je rekla Loj-
sa, „tam ſa unim malim grizham ſtoji lep terg
Lipoglav, v' katerim ſo dobrotliva ſhena, ime-
nitna terſhanka domá, ktera ſo mene gor vse-
li. So vdova, ino nimajo ſvojih otrók. Nji-
hov moſh ſo bili premoshen tergovz. Silno
me radi imajo, ino ſa me ſkerbijo, ko ſa
ſvojo laſtno hzhér. O pojdiva hitro k' njim —
vsemi klobuk ino palizo; — kanjer bom pa jes
neſla, — ti ſi ſpotan!“

„Pojdi, moja ljuba mati bojo veliko veſelje
imeli, de te bojo ſposnali.“

Oba ſta ſe na pot podala. Brat pa ni
perpuſtil, de bi mu ſeſtra teſhek kanjer no-
ſila. Med mnogotermi prijaſnimi pogovori ſta
ſhla zhres grizh. Kedar v' lepo ſnashno, ino
premoſhno biſho prideta, goſpôda ni hotla
verjéti, de bi te ptuj mladénzh Lojsin brat bil.

Kmalo je nekaj radovednih ſkupej priſh-
lo. Eni ſo rekli: „Sa reſ je Lojsin brat, ſaj
ji je zhíſto podoben.“ Drugi pa ſo glavo od-
majavali, ino rekli: „Glej — komu vérjeſh!“

Alj Jaka je kanjer odperl, je svoje svuzhnō pismo, poš ino skasengo od svojiga gospod fajmoshtra naprej poloshil — ino nobeden ni vezh dvojil alj zvilal.

Kedar pa gospej povešta, kako sta se otroka snajshla, se je od veselja rasjokala.

„Mojo hišo sim she sdalnejš Lojsiki domislila, ino ta ji bo tudi ostala, zhe bo dobra ino pridna, kakor doslej, zhe se ne bo spazhila, ino s' rasvujsdanim dekletami ne potegne, katere, nesramne v' obleki ino noshi, drusiga ne vejo, ko se lihpati, ino sa hudobnim veseljam letati. Ti pa blagi Jaka, tudi nisi posablen. Bog me je s' zhasnim blagam obdaroval, ino jes ga ne vem boljshih oberniti, ko ljudem s' njēm h' frezhi pomagati. Kotlarja ravno sdaj v' tersi nimamo. Nash star je pred pol letam vmerl, ino njegova hiša je na prodaj. To hišo bom jes tebi kupila — zhe drugazhi saftopish mojstrijo imeti, kakor gré.“

Gospá je to s' veselim serzam isrekla. Nekateri njene shlahte, sami bogati, pa dnarjov lazni bolj ko vboshiz kruha, so ji to sa slo vseli, ino so jo hotli od tega odgovoriti. Alj shena je per svoji besedi ostala. Jakob je eden imenitnih tershanov ino tih boljshih gospodarjov eden bil. Tudi Lojsa se je prav frezhno omoshila.

Jakob tudi svojiga dobriga uzhenika ni posabil. Ni ga le samo v' pismah dostkrat ferzhno sahvalil, ampak tudi v' djanju. Kedar je pridni mojstar star ino slab perhajal, malo vezh delati samogel, svojo sheno sgubil, ino savolj vojlkinih nadlog v' svojemu premoshenju peshati jel, ga Jakob k' sebi vseme. On sam se po njega pelja, ino mu do njegove smerti s' velikim sposhovanjam ino ljubesnjo freshe, kakor de bi bil njegov pravi ozhe. Ravno tako hvaleshno se je Lojsa svoji rednizi skasala. Ta dva stara zhloveka sta dostkrat djala: „Bog naj szer ni s' lastnimi otrozi poshegnal; alj ta gor vseta nama toljko veselja naredita, de bi nad lastnimi toljko troshta ino veselja ne bila doshivela.“

V.

H v a l e s h n o f t.

„Staro kapelizo, katera je v' gojsdi stala, sta brat ino sestra ponovila, ino Jakob je na homzi, na katerim je stala, shtir lipe sasadil. Tudi stara podoba, katera je savolj starosti she vso lepoto sgubila, je bila osnashena ino ponovljena, ter je zeli kapelizi lepoto dala. Vsa-ki, ki je v' kapelizo stopil, se je v' serzi rasveselil. Kapeliza je bila svetla ino bela; prijasno so plavo nebo ino selene lipe skos

zhiste okne gledale. Altár se je lišhal, ko beli marmel, ino je bil lepo poslazhen.

Nar lepshi lepota pa je bila podoba v' altarji. Prav sbive sarbe, ino lepo oblzhje na podobi so vsakiga veselile. Namalana je bila sveta družna (familia). Diviza Marija je sedéla, svoje boshje dete v' krili, pred durmi hišhize, katera je bila s' brajdo alj terfjam orashena. Bogabojezh rednik sv. Joshef je detetu lizhno korbzo s' grosdjám ponujal. Marija ino Joshef sta polna poboshniga veselja na dete gledala, katero je poboshno sklenjene rokze proti nebesam dershalo, ino s' neisrezheno poboshnostjo proti nebesam gledalo. Na eni strani je bilo nekaj misize viditi, na kateri so shenske dela leshale, na drugi pa nekaj zimermanskiga orodja. Pod podobo pak so s' slatni zherkami te verstize sapifane bile:

Kjer je pridnost gospodinja,
Boshji strah pa gospodár,
Tam je ljuba sadovoljnost,
Bogu posvezhen altár.

Dushno ohladilo.

Dusha moja, le pozhivaj
V' krilu boshjimu,
Mirno milost boshjo vshivaj,
Srozhi se Bogú.

Bog sa me fkerbí,
 Karkolj stori, dobro je,
 Hudo naj dosdeva se;
 Vse se prav sgodí.

Nizh nepokoj ne pomaga,
 Kujat se ne smem.

To, de Bog vse modro slaga,
 To prav dobro vém.

V' nja sanesem se.

Bog nebeski gospodár,
 ,Sonza ino svesd vishár,
 On moj ozhe je.

Vbogát ino priden biti

Je otrók dolshnóšt;

Tako hozhem jes storiti,

Smagat vso bridkóšt.

Hozhem se prijét'

Sa ozhetovo rokó,

Ako meni hudo bo,

Voljno poterpét'.

Dober Ozhe me poskusha,

Ako poterpím;

Nikdar svojih ne sapusha,

Nizh se ne bojím.

Vse se spremení;

Kdor Boga prav svešto ljubi;

On ne bo nikolj na sgubi;

Vékomaj shivi.

K a s a l o

Perva povest.

P a v l e H r a ſ t o v ſ k i.

	,Stran.
I. Otroke varvati je angelfka flushba	5
II. Is majhne nepokorſhine velika nefrezha	8
III. Nar vezhi materna ſhaloſt	11
IV. Tolovajfkj berlôg	14
V. Pavle ſkufi vtezhi	19
VI. Puſhavikova hiſhiza	22
VII. ,Sonze ino roshize	24
VIII. Selifhe ino drevje	27
IX. Vrelz ino deſh	30
X. Kdo je vſe tak lepo ſtvaril	33
XI. Hoja v' Saverh	37
XII. Ljudjé ſe najdejo, kjêr nar manj miſlijo	42
XIII. Veſelje blagiga ozheta	45
XIV. Mati potolaſhena	48
XV. ,Srezha bogabojezhim nefrezha hudobnim	53
Pé ſem. Ozhetova roka	56

Druga povest.

S g u b l e n o d é t e .

	,Stran.
I. Dvojna sguba	61
II. Hifha na vodi	69
III. Nefrezha ob zhasi vojske	77
IV. Podoba Matere boshje	81

Tretja povest.

K a p e l i z a .

I. Molitne bukvize	92
II. ,Srezhne ozhi	93
III. Kako se je bratu ino sestri godilo	98
IV. Dober kofez kruha	103
V. Hvaleshnost	106
P e s e m. Dushno ohladilo	107
. . . . .	VII. 109
. . . . .	VIII. 110
. . . . .	IX. 111
. . . . .	X. 112
. . . . .	XI. 113
. . . . .	XII. 114
. . . . .	XIII. 115
. . . . .	XIV. 116
. . . . .	XV. 117
. . . . .	XVI. 118

Drugs used

3. 6. 1900

- I. ...
- II. ...
- III. ...
- IV. ...

Drugs used

3. 6. 1900

- I. ...
- II. ...
- III. ...
- IV. ...
- V. ...

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000320853

